پښتو

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

ویب پاڼه: http://www.razmohammad.com

ایمیل پته: razm.noorzai@gmail.com

Ketabton.com

ترتیب کوونکی: راز محمد نورزی پکتیاوال

کال: ۲۰۱۶م

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ، مصرۍ، ټپې

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې معلوم نه وی او د هر حساس پښتون او حساسې پښتنې د احساساتو هنداره باله شي .

د لنډیو شاعران څوک دي؟

د پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنګ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپيلۍ او د بڼوال په درو کې بلاخره د پښتنو د خاورې په هر ګوټ کې له دی اشعارو څخه په يو شان خوند اخيستل کيږې . زاړه يې د ځوانۍ د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې ګډيږې او مسافر يې په مسافري کې د خپل وطن تنده پرې ماتوی . د اشعرو نه چې څومره ساده، سليس او روان دی هغومره د پرديو ژبو له اغيزې څخه پاک او سپيڅلې دی.

د لنډیو ځانګړتیاوې

د ديوانونو شعرونه که د عربی عروضو تابع دي خو دا شعرونه نه يوازې د عربې عروضو څخه بی نيازه دي بلکه د سيلاب (Syuable) سيستم په اساس ځانته عروض لرې ، لومړی برخه يې لنډه (۹) سيلابه او دوهمه برخه يې اوږده (۱۳) سيلابه ده . د دی اشعار ويل څرګند خصوصيت دا دی چې زياتره پکښې د ښځې له خوا نارينه ته خطاب وی او څنګه چې د ښځې احساسات تر نر رقيق ، تاثيرات يې تر نر اغيزمن او اغيز يی تر نر وخوندور دی نو به لنډيو کې هم طبعاً تر نورو اشعارو خوند او اغيزه زياته محسوسه کيږې ، همدا شان هره يو لنډۍ د ملی موسيقی يو داسی نوټ بللی شو چې پر مختلفو طرزو او آهنګو باندې کيدای شی ، لکه : رزم ، بزم ، د سفر ، ناستی ، اتڼ ، غم او د خوښی د حالاتو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راز راز لحنونو سره سمون خوری یعنی هره یوه لنډۍ د ملی موسیقی پر ډول ډول آهنګونو او وزنونو باندې ږغیدای شی ، دا څو لنډۍ چې دلته د پارسی او انګریزی ترجمی سره لوستونکو ته وړاندې کیږی دا د دی راز ملی اشعارو یوه ډیره وړه نمونه ده ، که نه وی دا راز په زرګو نو زرګو نو لنډۍ شته چې تر اوسه را غونډۍ شوی نه دی یوازی یوه برخه یې د پښتو ټولنی د کتاب په شکل چاپ کړی ده . که دا نمونه د لو ستو نکو خوښه شوه نو بیا به زیار باسو چې دا راز شعرونه یوه بله مجموعه د ترجمی سره مینوالو ته وړاندی کړو . د پښتو ژبې داولسی ادب یو ځانګړی شعری صنف یا ټو لګی دی چې شفاهې ادب هم ورته وایې . لنډۍ د شعر د نورو ډولونو نه یو بیل او بشپړ ډول ځانګړی فورم لری . چې لو مړۍ نیم بیتي یې نهه سیلابه او دوهم نیم بیتی یې (۱۳) سیلابه کیږی چې دا ځاتکړنی په نورو شعری فورمونو کې نه لیدل کیږی . په پښتو اولسی ادب کې د لنډۍ لپاره نور نو مو نه هم شته چې د ښتون اولس لخوا په دی ټولو نو مو نو پیژ ندل کیږی .لکه: ټپه ، مصره او ټیکی .... چې دی هر نوم ته یو ځانګړی فلسفه موجوده ده چې د بیلګې په ډول یې زه یادونه کوم . لنډۍ ته ځکه لنډۍ وایې چې د سیلا بونو له مخې لنده او دمانا له پلوه دیره اوږده او غښتلی وی او یا داچې چې لو مړۍ نیم بیتی یې ددوهم نیم بیتی نه لنډ وې لکه دا لا ندې لنډۍ :

د لنډۍ ونې نه دی ځار شم
لکه سیسې چې په کمر ولاړه وینه

مصره

لنډۍ ته مصره هم وایې او دا ځکه چې په پخوا زما نو کې د توری او ډال جنګونه وه او د هغو جنګونو په مهال د جنګ ښه او پیاوړی توره به په مصر کې جوړ یدله ،نو د مصری توری شهر ت ډیر زیات وه او هغه به ډیره تیره او ځلا نده هم وه ،نو د لنډۍ تا ثیر او ښکلای یې د مصری توری سره تشبیه کړی چې د میوند په جنګ کې د ملا لې د خو لې مصره د یا دولو وړده :

(c) ketabton.com: The Digital Library

که په میو ند کې شهید نه شوی
خدایږو لا لیه بې ننګۍ ته دی سا تینه

د ملا لې د خولې دا لنډۍ د پښتنو د بر یا لیتوب او د ښکیلاک د ما تې سبب شوه یعنې دی لنډۍ په پښتنو ز لمیانو کې هغه جذ بات او احساسات راو پاروی چې د سر خندنې په رو حیه کې غلیم مات کړ او خپلی سینی یې د انګر یزی ښیکلاک توپونو ته سپر کړی او په غلیم یې هجوم وروړ تر څو یې غلیم پر شا و تا مبا وو .

او بر یې خپل کړ . زما په قبر لاړی تو کړه که یې د ننګ ګو لې په شا خوړلی وینه همدا ډول لنډۍ ته ټپه هم وایې ،او دا هم یو ه د تسمیې وجهه لری خغخ دا چې د لنډۍ تا ثیر د سړی په زړه ټپ جوړه وې . یعنې که توری او ټو پکی ښکاره ټپونه جوړه وې ،نو لنډۍ بیا پټ زخمونه د انسان په اوجود کې جوړولی شي چې یواځې احساس یې کیږی ،خو لیدل کیږی نه لکه دا لا ندې لنډۍ :

باور مې نه شی که به روغ شم
بلا زخمو نه مې په زړه دی مړ به شمه

★★★

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه
با نه دی ورو جګ کړه شیر ینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

د لنډۍ بله ځا نګړنه داده چې شاعر یې معلو مه نه وې د هر چا یعنې د هر پښتا نه او پښتنې د خیال

(c) ketabton.com: The Digital Library

او زړه خبرى دي . بله داچې وخت او ځايې هم معلوم نه وې ، چې د چا له خوا ،څه وخت ،او په کوم ځاى کې ويل شوى دي ،او نه يې چا ته د تعداد پته لګيږى . د لنډيو کتابونه چاپ شوى ، خو د تعداد په اړه يې څوک څه نه شى ويلى او نه يې کوم ليکوال ته څوک منسو بولى شى ،او نه څوک په ويلو کې انتيظار با سى . حتى کله کله يې خلک يو د بل په وړاندې د مسا بقې په ډول هم وايې په تيره پښتنې پيغلې او زلميان لکه دا ټپه :

د ټپې وار راسره کيږده
ما ته بې واره ټپه خوند نه را کوينه
****
ما سره سمه سيا لى مه کړه
ما د لنډ يو سپاري لو ستلى د ينه

د لنډيو وو يونکي زياتره وخت تور سري وي . او د لنډيو ډيره بر خه د ښځو له خوا ويل کيږي ،او يل شوي دي . د لنډيو د منځ ته را تګ په باب کو مه خا صه نيټه نه شته او اټکل کيږى چې د زرو کا لو څخه هم بخوا قدامت لرى وځيړونکي په دى عقيده دى چې ښا يې لو مړنې په لاس راغلى لنډۍ او يا په بل عبارت يوه زړه لنډۍ دا وې :

سپوږمې سر وهه را خيژه
يار مې د ګلو لو کې ګو تي ر يبينه (١)

لنډۍ چې د پښتو اولسى ادب او فلکلور اساس تشکلوى . د ژوند په هره بر خه کې د خپل مو ثر يت مظاره کړى وپښتا نه ځوانان او پيغلې يې د مينې ، هجران ، و صل ،غم ، او خو شحالى په حا لتو نو کې وايې ، مشران يې په خپلو خبرو کې د ځينو مسا يلو د تا يد لپاره وايې : ،حتى کله کله ترى د

(c) ketabton.com: The Digital Library

متل په حيث د خپلو خبرو د قوت لپاره کار احستل کيږي ،نو ويلای شو چې په لنډيو کې د انسان ژوند هر اړخ او هره پيښه انځور شوی ده چې دا انځور يدنه په ساده او روانه ژبه چې د اولس ژبه ورته ويل شوي ده نو ځکه ورته اولسی ادب وايې . دلته د ټو لنيز ژوند د څو اړخونو او پيښو يا دونه کوو ،چې په پښتو لنډ يو کې په څو مره ساده ،روان او ظر يف انداز را نغاړل شوی او يو اوږده کسه يې په لنډو الفا ظو کې بيان کړی .که لو مړی د عشق بر خه او دهغه څو حا لته راواخلو ښه به وې .

زه به عاشق سرې پو هيږم
يا يې رنگ زيړ وی يا يې شو نډي وچي وينه

په دی که څو شک نه شته ،چې په عاشقی او مينه کې جذ ببی ،غم ، خو شحالی ، مينت ، پيغور او تهمتو نه وي ،چې دا يو حالت هم د لنډيو نه دی او هر يو يې په څبل وار تعر يف کړی ،هر حالت يې ژبه ور کړی او غږو کې يې دي او په هغه ژبه کې غږولی په کو مه چې ټول پښتون قوم پو هيږی لکه د جدايې به وخت يې عا شق خپلی معشو قي ته د اسی وايې :

جانانه دومره را سره واي
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه

د لنډۍ پيژندنه

د لنډۍ پيژني په اړوند په ځينو کتابونو ، ليکونو او څيړونو کې داسې راغلي دي :) لنډۍ په اولسي ادبياتو کز هغه ادبيات دي چې د اولس بې نومه او بې نښانه شاعر پکې پدې بريالی شوی چې د بشر د ژوند تر ټولو عالي شيبې په دوو نا متوازنو بيتونو کې په ايجاز بيان او تصوير کړی دی . (۱) (استاد حبيب الله رفيع ليکی) : لنډۍ يو هغه دوه مسره ايز نظم دی چې لومړۍ او دوهمه مسره يې نه په قافيه کې سره يو شی او نه په وزن کې سره رابري وي . لنډۍ هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکمي مقفی ، غیر مصرع بیت دی چې لومړی برخه یې نهه (۹) څپې او دویمه برخه یې دیارلس ((۱۳))څپې وې د پښتنو په مختلفو سیمو کې لنډۍ په مختلفو نومونو پاندې نومول شوي دي البته چې په هر محیط کې به یې د بیلې بیلې وجهې سبب شوی وي ، او هر یو نوم ایښودونکي به د یو خاص صفت او مقصد په لحاظ نوم پری ایښی وي . نو لدې کبله د لنډۍ په نومونو کې اختلاف معلومیږي . څو نومونه چې په بیلو بیلو محیطونو کې وربا ند ایښودل شوي دي په لاندې ډول دي : لنډۍ د کندهار او پکتیا پښتانه یې لنډۍ بولي چې دا اصطلاع د کثرت په توګه په دوي کې موجوده ده او هم د هري سیمې باسواده خلک یې پیژني .

بل تعریف

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دویمه برخه یې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وایي. یا دا چې په دی ډول نظم کې یو ډول تاثیرات پراته دی ، چې په اوریدونکی په محضی اوریدو سره یو داسې ډول اغیزه کوي چې په خوله یې تعریف نه کیږی او اکثر پښتانه یې په محض اوریدو سره په ژړا کیږی او په زړه کې یې یو هیجان او سوز پیدا شي ، نو ځکه یې د هغې لنډۍ نوم چې د مار په معنی ده په دې نظم باندې ایښی ده. راوړتې :)) د پښتو مشهور ادیب چې په قام انګریز ؤ((د پښتو ژبې او دب ته یې ډیر خدمت کړی دی ، د دې پورته قول یې تایید کړی دی او لنډۍ په باب کې لیکی : ((د پښتو ژبې یو ډول اشعار دي ، چې د ولاړې موسیقي په ذریعه ویلی کیږي ، د زیات جوش او حرارت نه ډک دی ، او ماته د دې په ذریعه خپل وطني او ملي سرودونه را په یادیږي ، چې .. ۱۰.))

د لنډیو ادبي او معنوي ویش

لنډۍ د پښتو په فولکلوري ادب کې یو ځانله فورم دی چې د شکل له پلوه ډیري زړي دي ، د موضوع په لحاظ هم دومره متنوعي دی چې د پښتني ژوند ټولي خواوي پکې په واقعي او طبیعي بڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

انځور شوي دي او سړی د پښتنو د اجتماعي ژوند دومره باريک موضوعات پکې پيدا کولاي شي چې په نور سندرو کې بيا په دي کم و کيف نه دي بيان شوي . (۱)

د لنډيو معنوی او حماسي انځور

فخر او حماسه

په خپل دين ، قوم ، ژبه ، نيکونو ميړاني ، ز ړورتيا او نورو اوچتو صفتونو وياړ کولو ته فخر وياړنه وايي . حماسي هغه شعرونو ته ويل کيږی چې موضوع يې ، جنګ ،مړانه ، ښندنه ز ړورتيا ، ننګ غيرت ، توره او وياړنه وي . لکه لاندې لنډيو :

علم درياب کوشش کشتی دي
په کشتی کينه په درياب و ګرځه ميينه
****

چيرته چې علم حاصليږي
هلته به خاوری کړمه غوښي خپل هډونه
****

مورې لنډی توره مي راکړه
پر دين غزا ده زه خپل ځان شهيدومه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

که له میونده روغ راستون شوي
خدایږو لالیه بې ننګۍ ته دې ساتیـــــنه)۱(

ګودر او لنډۍ

ګودر د پښتنو د کلتور د کتاب هغه رنګینه پاڼه ده، چې له نوم څخه یې د سړي زړه ته دیدنونه، مینه او ښکلا خپل ځان ورښکاره کوي، او د ښایستونو د یوې ټولګې په شان ورته ځان ښکاره کوي. څرنګه چې دنـــــوم څخه معلومیږي چې ګودردپښتوژبې سوچه کلمه ده اودپښتنوټولوسیموکې دګودرکلمه عامه ده . کله چې موږ دګودرکلمه په خوله اخلو نوحتما زموږذهن ته دپېغلې ، منګي او ماذدیګري کلمې راځي .داهغه کلمــــــــې دي چې دپېغلو،ځوانانو،شاعرانو، سندرغاړوله خواپه داسې الفاظواو کلمــــوکې ستایــــــــل شوي چې انسان داوریدولو توان په ځان کې نهویني چې په اوریدلویې دځوانی جزبه او د مینې ولوله راپاروي . دپښتنو په سیمه کې دګودرغاړه په مازدیګري کې د پېغلو په تودواکاړو ګرمه وي ځکه چې دا داسې ځای دی چې خپلې همزولې په کې جمع کیږي . ګودر چېرې چې ښکلې او مستې پیغلې د اوبو راوړلو په بهانه خپلو همزولو سره د زړه خواله کوي، خوښي کوي، د خپلو مینو دیدنونه کوي. ګودر د ویالې او چینې سره هغه ځای ته ویل کیږي، چې په هغه ځای کې د منګي خوله په اسانۍ سره د اوبو په واسطه ډکیږي. او د هغه سره نږدې کورونه د خپلو ورځنیو ابو د پوره کولو کار اخیستل کیږي، چې ګودر ته معمـــــولاً انجونې ځي او ډېرې په خوښۍ د ګودر څخه د اوبو راوړلو ته خوښیږي. څرنګه چې زموږ په وطن او په ځانګړې ډول د پښتنو په سیمو کې د ښځو په تګ راتګ، مېلو او مستیو ته اجازه نه شته دی او نه هم په کې بې له ګودر څخه کوم بل ځای شته دی، نو پښتنې انجونې ګودر ځانته په دنیایي جنت کې شمېرې، ځکه چې هلته د خپلو همزولو انجونو سره د زړه د نړۍ رازونه شریکوي او د خپلو یارانو سره د دیدن څخه خوند اخلي، څوک په کې نوی د یارانې تار غځوي او څوک په کې خپلو زړو یارانو ته ټینګښت تارونه تړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته يوه پښتنه انجلۍ د خپل يار د ديدن لپاره په ځان تکليف مني او کوز ګودر ته اوبو پسې ځي، چې هغه د پښتنو په قول په يوه تېر دوه ښکاره کوي، چې وايي:

اوبه د هر ګودر خوږې دي
جانانه ستا دپاره کوز ګودر ته ځمه

دلته د ګودر په بهانه د يار د ديدن کولو سربېره د پښتنې انجلۍ د مينې سپېڅلتوب هم ځان ښکاره کوي، چې د خپلې مينې لپاره په ځان تکليف ګالي او د يار ديدن کوي. په ګودر کې نه يوازې د انجونو خنداګانې او د بنګړو شرنګهار شتون لري، بلکې هلته د ګودر څخه يوه څه لرې په هغه سيمه کې چې ګودر ورته ښه مالومېږي، ډېر زلميان هم ليدل کيږي، چې ډېرو انجونو په منځ کې د يوې انجلۍ د سالو خبره داسې په لنډۍ کې رانغاړي:

پر ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وې دې تورو اوبو اور واخيست مينه

دلته د سالو يا ټکري سور والی او هغه هم د يوې داسې انجلۍ په سر چې په مستۍ ورځينې هخوا دېخوا سر اخلي او دا پرې د خپل مين زړه زخمي کوي. او يا هم کومو زلميانو، چې د ګودر د غاړې د مستو انجونو کتار او ټولګه ليدلې وي، هغه بيا ځان د ګودر د غاړې په شان غواړي، چې د انجونو د سرتاج شي او يا هم انجونې يې په خپل لاس راوشکوي او د زړه په سر يې کيږدي. لکه چې وايي:

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جينکۍ مې شوکوي سر کې مې ږدينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته د هغه ګل یادونه شوې، کوم چې د ګودر په غاړه وي او انجونې هغه راشکوي او په خپلو وېښتانو کې يې د مستۍ د نښې او د وېښتانو د ښايست لپاره ټوکوي، چې د خپل مين زړه پرې ټکور کړي. یا هم ځینې میینان ګودر ته د ټولو انجونو او یا هم د جوړه انجونو له تګ څخه سرټکوي او د خپلې مينې سره د بلې انجلۍ راتګ ورته ټکه ښکاري، لکه چې وايي:

پـه ګودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

د پښتنو د کلتور د کتاب د پاڼو څخه دا جوتيږي، چې پښتانه انجونې يوازې حتا ګودر د اوبو پسې هم نه لېږي، يا يې کشره خور او يا هم کشر ورور ورسره ليږي، خو دلته دا کشره خور دې خوار عاشق ته د ټکې په څېر راغلې، چې دی يې د خپلې مينې سره د همرازۍ څخه بې برخې کړی دی. که څه هم د مور څخه خوره او نيږدې څه نشته خو کله چې يوه نجلۍ په کورکې د موراو پلار له خوا ورته رد او بد وويل شي هغه خپل ډک زړه ګودرته وړي اودګودرپه غاړه دخپل زړه بړاس اوباسي . کله چې دګودرغاړه په شنواوسرورنګونوپټه وي نوځوانان يې بياپه شعرونواولنډويو کې انځوروي :

پرګودرسورسالوښکاره شو
ماوې دې تورواوبو اورواخیست مینه

کله چې په ګودردنجونوسره ، سپین او شنه ټيکري راغونډشي چې ددوي دټيکريودرنګونوتيزوالی دومره تيز وي چې داوبورنګ هم ځان سره اړوي .چې دلته دلنډۍ ویونکي هم دې ټکي ته اشاره کوي او وايي چې کله سور سالو په ګودر راښکاره شي دغه سور رنګ دومره تيزوي لکه داور تاو چې سړی سیزي که څه هم اوبه داور ضد وي خو بیاهم هغه تاثيرات چې په سور سالو کې وي اوبه او اور ورته هيڅ دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یار مې تو پک زه یې مر مې یمه
په تورو غروکې یې ویشتم ورکه یې کړمه
****
ورشه د یار خبر دی واخله
چې بی د یدنه دی سا ته لیو نی شونه
****
ما ز دیگر چیر ته وی چې نه وې
خوری وری زلفی په بام ولاړه ومه
په لنډیو کې انځورونه او تشبېهات

په ښتو لنډیو کې انځوړ یز کلیمات ،تشبیهات او هم وزنه لغتونه په ډیر هنری وروان ، ساده دول راوړل شوی دی . د لنډی مو جود فورم ورته یو خاص خوند او ښکلا ور ښلی ده لکه دا لنډی :

زلفی دی بی شماله ښوري
لکه استاد شاگرد ته لښته خو ځو ینه

دلته د زلفو لړ داستاد د لښتی سره تشبیه شوی دي که څه هم د زلفو نرمي او ظرافت باید د یوي لښتی سره تشبیی نه شي ، خو د لښتی تاندوالی او د گوزر کیفت چې د لښتی درد په ښکاره ډول او د زلفو درد پټ احساس ددی تشبیه مانا ته ډیر قوت ور ښښی او که یو بل ماناوې تړاو ته یې ځیر شو . که د استاد د لښتی خو ځول شاگرد دی ته اړ با سی چې د یو مضمون لو ست ښه زده کړی . خو دا هم بی ځایه نه ده ،چې د یار زلفي هم سړی ته د مینې درس ورکوی . هغه د خوشحال بابا خبره چې وایې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدرګه که محبت راسره نه وايې
یک تنها به به خو نخوارو لارو تلل څوک

که په لنډیو هر څومره وغږېږو ،نو د بس ټکی به پیدا نه کړو ،ځکه لنډۍ زمو نږ د اولس هغه قیمتی او ارز ښتنا که پا نګه ده خلا صیدل یې نا شونې ده او د یادولو وړ خبره خو دا ده ، چې دغه پا نګه خداي)ج(یواځې په پښتو پیرزو کړ یده . نوری ژبې له دی نعمته بې بر خی دی او کمال یې په دی کې دی چې دا داولس خبرې دی واو داولس د زړه خبری دی او داولس دزړه نه راوتلی دي ،ځکه نو داسی څوک به نه وې چې لنډۍ یې زده نه وې یایې نه پیژنې ،ځکه په لنډیو کې زیاتره د ټو لنې حالات ، ټو لنیز ژوند ، او د چا پیریال په اړه مفا هیم رانغاړل کیږی ،حتی کلتوري مسایل په ډیره ساده ژبه انځور شوی دي لکه دا لا ندې لنډۍ :

که مور او پلار دی خداي رضا کړل
د ماما ګانو به دي زنې ونیسمه

زمو نږ په پښتنه ټولنه کې دا دود دی چې د جنې په غو ښتنه کې لومړۍ حق د پلار او مور دی . او دهغوی د رضا حاصلول یوه حتمې خبره ده ، خو کله کله یا په اکثره ځا یونو کې ماماګان هم ددي صلا حیت لری چې نجلۍ دواده او یا په عامه اصطلاح دبر خلیک په ټا کلو کې رول ولری . چې په پورته لنډۍ کښ مټ مفهوم په لنډو الفا ظو کې رانغاړل شوی دی او یا دا لنډۍ :

په ما دی ټول کلی خبر کړ
په تا دې یو دادا خبر دی زړه دی چو ینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته هم د کليمو د رواجونو او دودونو مسله ده . چې په پښتنو کې يا دونې پټې وي .او که دغه راز په ډاګه شی ، نو بد عواقب به ولری . خو د مينې جذبات بيا کله کله انسان ته دومره جرعت ورکړی . چې انسان د خپلی ټولنې او ټو لنيز قانون نه سر غړاويې ته مجبوروی . لکه دا لنډۍ :

په توراوړ بل مې جنګ جوړ يږی
زما بې غوره ياره څه چې تر ينه ځونه

چې البته داحالت د ينې استعراق يا جنون مرحله ده چې سړی خپل استو ګنځی پر يږدی . او د ناخوالو له لاسه د ټو لنې نه تجد يديږی . خو په هر صورت ملامتيا ددې مې لو مو انسانانو هم نه ده . ځکه هغه دچا خبره ده .)دمينې نازولی حالت ته جنون وايې (نو چې د سړی مينه ديره نازولی شی ، نو هغه به ولی نه جنون کيږی . دوی چې جنون شی ، نو د دونيا ټول خواږه او د معشيت ژوند شاکړی او بلاخره د جنون په سمندر لاهو شی .او خپل هر څه د خپلی مينې نه قربان کړی . هغه د اختر و صيب خبره چې

سرو مال به درته دوه په ميدان کيږدم
کومه ورځ چې ستا د مينې جواری شوه

نو دغسی پښتانه مينان هم ځان يو له بله قربانوی . او دا خو ښکاره ده چې ښبتانه په قربانې او ځان تيرونه کې نوم لری لکه دا لاند ې لنډۍ :

د غرغری ميدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خيژوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو معشو قه بيا د خپل غاشق پدی حال فخر کوی . او وياړی ،چې دا قر بانې يواځی او يواځی ددې مينې ته ورکوی . او خپل سپيڅلی روح د يوی سپيڅلی مينې قر بانوی . او وايې :

خاونده ټوله مې تری زار کړې
زما په سر يې غرغرې منلی دينه

په بای کې دومره وايم چې لنډيو ته زه دومره عقيده لرم چې که په پښتو کې هيڅ شعر نه وايې او يواځی همدا لنډې وی ،نو د پښتو ادب لپاره به کا فی وايې . او په اخر کې دادی کوم چې پښتا نه دی ژوندې وې او پښتون دی اباد وې . او خدای)ج(به پری د ابدی عمر پيرزو وکړی

عمر دی ډير شه خپله ياره
زما د زړه ستنی په تا ولاړی د ينه
د گودر اومنگې انځور په لنډيو کې
اوبه دهر گودر خو ږی دي
جانانه ستا لپاره کوز گودر ته ځمه
****
اوښکې مې سيند غوندې بهيږی
بيا به د سيند د غاړی نهکوم سيلونه
****
بيلتونه چيرته چې ځی لاړ شه
گودر ته مه ځه چې بې پاتی شينه
****
پرگودر سور سالو ښکاره شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماوي دی تورو اوبو اورواخيسته مينه

****

پلاريې دبر کلی ملک دی
لور يې د کوز کلی منګی راوړکو ينه

****

په ګودر څه ټکه لو يدلی
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

****

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بيا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

****

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنکي مې شوکوی سرکې مې ړد ينه

****

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

****

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر يکه مينه نيسه ګودرونه

****

د کشمالو منجيله وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خو شبوی دی د منګی د بیخه ځینه

****

دګودر غاړه ورته نیسه

د نجلۍ خوی د مرغاوې دی رابه شینه

****

دګودر هر بو ټی دارو دی

چې پری لګیږی د نجو نکو پلونه

****

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو

لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

****

که دی زما دیدن یاد یږی

د ګودر غاړه اجاره واخله مینه

****

که د یدن کړی ګودر ته راشه

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه

په غم شریکه لا لیه نیسه ګودرونه

****

ګودر ته ځم راپسی راشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

****

ګودر په سر مې قبر جوړ کړه

چې مات منګی جنکۍ زما په قبر ږد ینه

****

ما دګودر په غاړه ښخ کړی

چې جنکۍ مې مات بنګړی په قبر ږد ینه

****

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل

د شیطا نۍ منګی په لپو ډکو ینه

****

یو ګوټ اوبه منګی نه راکړه

د وصال تږی یم اوبه بهانه کومه

مات کودړی

دګودر په غاړه پروت و مات کودړی

و یلی زه وم روغ منګی کلال جوړ کړی

****

د لته لو بو کې زه مات یوه ځلمی کړم

یوی پیغلی په اوږو ومه راوړی

****

د جهان هره زره کې عشق عیان دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مات کوډړی سره هم د عشق داستان دی

****

ډیر مین په دی گودر دې یو ځای شوی
ډیر منگې دلته مات شوی لند بیان دی (۱)
په لنډۍ یو کې دګودر انعکاس

اوبه د کوز گودر خوږی دی
لیلا د یار لپاره بر گودر ته ځینه

****

اوبه دکوز گودر خوږی دی
زه د مین د پاره بر گودر ته ځمه

****

او به د کوز گودر خوږی دی
د لیو نی د خو بی کنگل پکی راځینه

****

بدن دریاب زړه مې گودر دی
د غم ویلی پکې رگونه تللی دینه

****

بیا به منگی ته گو تی نه کړم
مور د گودر د تلو نه ما منعه کوینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په گودر د پیغلو جنک شو
د سور سالو میر منی ما تی گډوینه
****
پاس په گودر ولاړی گله
نصیب د چا یې او به زه در خیژومه
****
پاس په هوا راشه جانانه
د گودر لاري راښیزو نیولی دینه
****
پټ د گودر په غاړه کینه
چې یاره پټ په پټ وکړو دیدنونه
****
پرگودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه
****
پر گودر گنې ونی کیږده
چې شا لیلا منگی په سوری ډکو ینه
****
پر گودر نښه راته کیږده
د ما زد یگر اوبو له ځمه وا به یې خلمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر ګودر څه بلا لګېږي
چې کشر ورو يې بدرګه ورسره ځينه

****

په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده

****

په لوی ګودر دی ځنې پری ولی
په نری بادی يې وچوی مين دی کړمه

****

پيغله ګودر ته روانيږی
زړه يې منجله کړو پری منګی راوړی مينه

****

تاسی دی بر ګودر ته ګوری
د بيغلو جنګدی منګو تې ګذاره وينه

****

ته د ګودر غاړی ته راشه
ما په منګی کې پراتې راوړی دينه

****

ته ماز ديګر ګودر ته راشه
په ګودر کيږی په اسانه ديدنونه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته ماز دیگر گودر ته راشه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه

****

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د گودر غاړی له درځمه

****

خاونده بیادی مازد یگر کړ
پهگودر جوړشو دمنگیو کتارونه

****

خلکه گودرگوري گډیږی
زه بې گودره گډیدمه لا هو شومه

****

داده گودر غاړه راواخله
لکه زخمی هیلۍ په ډبکې ناسته یمه

****

د اسری منگولې نری غاړه
گودر ته لاړه دچا ژوند خرابوینه

****

دا سرې منگولۍ نری غاړه
گودر ته لاړه برگ منگی ترخکې وړینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسري منګولی نری غاړه
لکه کو تره په مکیز ګودر ته ځینه

****

د جلا لا ګودره وران شی
په جنکودی سا لنډی ولګاو نه

****

ددی ګودر غاړی ته ګوره
نری لګی دی پیغلی زړونه ودیتوینه

****

دګودر خواکې وني کیږده
چې شا لیلا منګی په سیوری ډکو ینه

****

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دینه

****

دګودر غاړه به ښا یسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

****

دګودر غاړه پری ښایسته ده
څا نګه دی خدای شامدام روغه لر ینه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر غاړه ورته نیسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شینه
****
دګودر غاړه ورته نیسه
لیلا دجنو میره ده مخکې دربه شینه
****
دګودر غاړه ورته نیسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شینه
****
دګودر غاړهیې ناغه کړه
زلمو په غاړهکړه دصبر تاویزونه
****
دګودر غاړه دي اغزي کړه
په سترګو ړوند شی بخملی پنې لرمه
****
دګودر هر بو ټی داروده
چې لګیدلی پرې د پیغلو پلونه
****
دګودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لګو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر هر بوټی تازه ږې
هرمزد یګر پری جو نې سترګې لګو ینه
****
دګودر هر مازد یګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د یګر سیل له راځینه
****
دمازد یګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاویزونه
****
د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټې راوړی د ینه
****
د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و ینې دکو ینه
****
د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
د ماز د یګر ګودره وران شې
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يدن دی سين کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه يمه

****

زلفی يې بيبا پر مخ خوری کړی
د ماز د يګر ګودر له څی ځان سنګارو ينه

****

سترګي دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ويشتمه

****

سترګی هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه

****

شاه دګودره روانيږه
زما نړ يږی د زړګی پا خه برجونه

****

شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غۍ وږه شنه يې خالونه

****

شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

شال يې په سر اوړی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ینه
****
شو مازد یګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځینه
****
شو ماز د یګر ګودر له لاړه
لکه هو سۍ په لاره اخلی قد مو نه
****
شو ماز د یګر ګودر له لاړه
په اردلۍ کې سیهلۍ ورسره ځینه
****
که ته ر ینبتیا پر ما مین يې
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه
****
ګودر ته ځم را پسی را شه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه
****
ګور له ځم را پسی راشه
منګي مې دوه دي نری ملا مې ما تو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر له څمه را پسی را شه
ما په منګې کې پراټې را وړی د ینه
****
ګودر ته دواړه خو یندي راغلی
یوه یې ویشتل کا بله یې غشي ټو لو ینه
****
ګودرته څم راپسی راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
****
ګودر ته څم راپسی راشه
وخت مازد یګردی چې پری وکړو د یدنونه
****
ګودر له غبرګې خو یندی راغلی
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ینه
****
ګودر له څمه خو شحا لیږم
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه
****
ګودر ته ځی په مخه راغلې
ګیبی ګیبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر کې سرې لمبې شوې پورته
د چا د زړه په دنیا اور ولګید نه
****
ګودر شو ګرم مازد یګر دی
لیلا همزولو سره قینج مکیز کو ینه
****
ګودر له ځم چې اوبه راوړم
په سرو منګلو به یې جانان له ورکومه
****
ګودر له ځم چې مانګې مات کړم
سپو ړمۍ زړه شوه اوس تیاره کې یاره ځمه
****
ګودرته څۍ ناوخته کیږی
د خیال کاته کوی په اور یې ستی کړ مه
****
ګودر له ځی او پښو ته ګوري
پاچاهی لارکې د خیال مه ړده قد مونه
****
ګودر په سر مې قبر جوړ کړی
چې مات منګی پیغلی زما په قبر وینه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودرکې هره ورځ اختر وې
منګې په سر ورله راځي جو نی سیلونه
****
ګودر د غدونو څه کم نه دی
پکې پښیرۍ شنی پاخی کټه بازونه
****
ګودر دی عمر له اباد وې
مازد یګرې پکې وی اخترونه
****
ګودربادشا منګی وزیر دی
وزیر همیشه د خپل یار سلام کو ینه
****
ګودره ټول درته لو ګی شم
په سور سالو کې لیلا ستا خواله را ځینه
****
ګودرکې هره ورځ اختر وې
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه
****
ګودرته راغلی برابره
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګودر دی عمر له ودان وي
په دی بهانه د جانان وکړم د یدنونه
****
ګودره بخت دی غلبه دی
د پیغلو جنو سیل کوی حیران دی کړمه
****
ما په ګودر د جنو ښخ کړی
ګو ندي ملا له پر ما کیږدی قد مو نه
****
ما زد یګر تل لری خاونده
چې ماز د یګر په ګودر وشی د یدنونه
****
مازدیګر پیغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځینه
****
ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ینه
****
منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه یو ځای دی چې بری کیږی د یدنونه
****

(c) ketabton.com: The Digital Library

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

****

ولی به زه ور پسی نه مرم
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

****

وخت د ځواني مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارماني به ګودر له ځمه

****

هغه ساعت به کله راشی
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

****

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

****

جنی د پلاره دی ویر یږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

****

چې ماز د یګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګیو کتارونه

****

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مازد یگر شی عاشقان ژاړی
چته له خیاله منگی وړی په گودرونه

****

چې یوړم یوړم اوبو یوړم
چې بې گودره گډ یدم اوبو به وړمه

د لنډیو په هکله د لیکوالو نظرونه

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي

استاد حبیب الله رفیع

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

لنډۍ، مصرۍ ، ټپې

په لنډیو کې خندونکې توکي

محمود نظري

لنډۍ د گلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

د پښتو لنډیو په اړه یو څو خبرې

ولایت خان ځدراڼ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتو کې لنډۍ څه ته وايي؟

د آلمان ږغ راډيو سره د استاد حبيب الله رفيع دمركې متن

د لنډيې چيني د پښتو په غرونو او رغونو، كليو او باندېو، باغونو او بڼونو ټولو كې راوخوټكېدې او د دوى د ژوند ټول اړخونه يې په خپلو خوږو لفظونو كې انځور كړل.

په لويو غرو د خداى نظر وي
په سر يې واورې په لمن يې زېړ گلونه

سندرو او افسانو زموږ د لرغوني هيواد د ادبي او كلتوري ژوند ځښته كېښوده او د ليك تر پيدايښت وړاندې يې زموږ د فكري يون كرښې وټاكلې او پښتو اولسي سندرو هم د همدې ويدي او اوستايي سندرو تر څنگ سترگې پرانيستې.

د پښتو اولسي ادب په ښيرازه گلبڼ كې د لنډۍ په نامه يو داسې گلبوټى هم رازرغون شو چې هره پاڼه يې بېل رنگ او د هرې څانگې خوځښت يې بېل آهنگ درلود.

لنډۍ په ټوله پښتونخوا كې خورې او هرې پښتني او پښتون ته ورسېدې، هر چا چې وويلې د ټولو مال شوې او د ټولو د حال او چاپېريال ځرگندويي او ښكارندويي يې وكړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د پښتني ټولنې ټول رازونه په خپله غېږه کې خوندي کړل او د پښتو د ژوند ښې او بدې، خوږې او ترخې ټولې پېښې او خاطرې یې په خپله لمن کې راونغښتلې، لنډیو هم د پښتنو د ودونو او ښادیو دوراګانو ملتیا وکړه او هم یې د دوی د جنازو او تابوتونو ویرونه وکړل.

د لنډیې چینې د پښتو په غرونو او رغونو، کلیو او بانډو، باغونو او بڼونو ټولو کې راوخوټکېدې او د دوی د ژوند ټول اړخونه یې په خپلو خوږو لفظونو کې انځور کړل.

لنډۍ سیلابې او څپه ییز جوړښت لري او لکه له نامه څخه یې چې ښکاري یو لنډ بیت دی چې دوه مسرۍ په کې دي، یوه لنډه)۹(سېلابې او بله اوږده دیارلس سیلابې، ددې ۲۲ سېلابونو په غېږه کې د لوی نه لوی مطلب په ډېر اعجاز او ایجاز خوندي کېږي او ادبي کېږي.

د ژوند هره موضوع د لنډۍ موضوع ده او د پښتني ژوند هره برخه د لنډۍ دګلونو خوشبویه عطر جوړولای شي. د مینې نغمې او د حالاتو تغمې دواړه د لنډۍ په پستو اننګو کې ښکاري او دا کمال په کې شته چې په بشپړفصاحت او بلاغت یې ادا کړي.

د نمونې په توګه پښتونولي یو قانون دی، په دې قانون کې که دښمن هم د چا په کور کې پناه واخلي، مضمون دی، د همدې اصل له مخې مین بېلتون ته هرکلی کوي او ډاډ ورکوي:

بېلتونه راشه سترې مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوینه

ګودر د پښتني ټولنې یوه ټولنیزه مؤسسه ده، په هرکلي او تپه کې یو ګودر موجود وي، د کلي پېغلې نجونې ګودر ته راځي، اوبه هم ځنې وړي، مرکې او مجلسونه هم سره کوي او کله ، کله د دوو مینو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیدن هم په ګودر یا د ګودر په لاره کې کېږي، نجونې ګودر ته په ښو او نظرراښکونکو جامو کې ځي او د سرو سالوګانو سیالی کېږي، یوه لنډۍ دا منظر داسې انځوروي:

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

مینه او وفا د پښتني دنیا یو زرین او متین اصل دی چې ژمنه یې وکړه بیا ماتېدی نه شي او چې قول یې وکړ بیا بدلېدی نه شي، د همدې اصل له مخې مین مینې ته د مینې په دنیا کې د وفا ډاډ په دې الفاظو ورکوي:

د زلفو تار نښاني راکړه
که په قیامت یې رانه غواړې دربې کړمه

غربت او بېوزلي د پښتني ټولنې یوه سپوره برخه ده خو د کورنۍ مینه او صمیمیت، لورینه او یو پر بل پېرزوینه هم یو زرین اصل دی، یوه پښتنه مېرمن له خپل مېړه سره د مینې او لورینې ژوند لري یوه ورځ داسې راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښځښتن مجبورېږي ورې له کوره راځي چې په کور کې د خوړو څه نشته، ښځښتن مجبورېږي ورې له کوره وزي او په خوارۍ مزدورۍ پسې ځي، کله چې مېرمن د خوړلو څه مومي او د سترخوان ته کښېني نو ورې تللی ښځښتن یې وریادېږي، مړۍ یې په ستوني کې نښلي او د صمیمیت او لورینې داسې ازموینه ترسره کوي:

اشنا مې ورې رانه تللی
چې دسترخوان لره ورځم ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پښتني ټولنه کې د مینې کولو لارې ډېرې اغزنې دي او ډېرې له ستونزو ډکې، که د غلا مینه رسوا شي نو بیا د مرګ استازی رارسېږي او د مینې انتقام اخلي، مین په همداسې اغزنو حالاتو کې مینې ته زړه ښه کوي او له مرینې وېره نه کوي خو له مینې نه هم د ثبات او وفا دارۍ غوښتنه کوي:

سبا مې ستا په تومت وژني
ځای د راستۍ دی چې منکر نه شې مینه

یا هم

سبا مې ستا په تومت وژني
غولی جارو کړه چې په شرق مې وینې ځینه

پښتني دنیا د ښو او غوره اصولو ترڅنګ ځینې ناوړې او ناروا وې هم لري له دې څخه یو هم د مېړونو له خوا د مېرمنو وهل هم دي، مېرمن مقابله نه شي کولی، خو لنډۍ نه دیوه ملیح او مظلومانه احتجاج په توګه کار اخلي او خپل ځښتن د لنډۍ په خوږه ژبه خپلې ناروا ته داسې متوجه کوي:

برخان د ګلو لښته ناخلې
پر ما دې تېر کړل د کوټکو ګوزارونه

په پښتني ټولنه کې ودونه د اولادونو د پیداکېدلو او د وګړو د ډېرېدلو لپاره کېږي او هره مېرمن له ودوزن سره سم هیله لري چې ماشوم ولري او په کور کې یې زانګو وزنګوي، یوه مېرمن چې ډېر وخت د اولاد په انتظار ده خو په کور کې یې د ماشوم د ژړاغږ نه راپورته کېږي نو خپل خاوند ته د لنډۍ په خوږه او پسته ژبه په طنزیه لهجه داسې وایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا مزګی نشته
زما همځولي زانګو ګاني زنګوينه

لنډۍ يو سرتړلی زنځير دی او يوه موضوع په کې بشپړېږي خو کله کله د سوال او ځواب په بڼه يوه لنډۍ له بلې سره نښلي او د يوه خواره ډيالوګ په توګه دوام کوي:

ننۍ ناسته په همداسې يوه خواږه سوال او ځواب سرته رسوو چې د مينې رازونياز په کې شوی او د ټولنې بنديزونو ته په کې ټکان ورکړل شوی دی:

په سپينه خوله مې دې پرار وکړ
زه به بخيلې مور ته څه ځواب کوومه
مور ته دې داسې ځواب وايه
زه له منګي سره ګودر ته ولوېدمه

مينه ځواب منطقي نه ګڼي :

مور به مې داسې راته وايي
منګی دې روغ په خوله دې راوړل پرهارونه

مين منطقي ځواب جوړوي او وايي :

بيا د مورکۍ ځواب دې دا دی
منګی په ختې زه په ګټې ولوېدمه

ځواب چې منطقي کېږي دا ورته وايي:

چې د مورکۍ ځواب دې جوړ کړ
پر دې ملاله خوله مې کښېکاږه غاښونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پښتو لنډیو ژوند څلورنیمو زرو کلونو ته رسیږي

هارون حکیمي

پښتو هغه منظوم شعر دی چې تر اوسه یې په بله ژبه کې ساری نه دی لیدل شوی، پښتو لنډۍ یو ځانګړی جوړښت لري، چې لومړی بیت یې ۹ سېلابه او دویم ۱۳یې سېلابه دی، چې په ټولیز ډول ۲۲ سېلابه کېږي. د دې لپاره چې د پښتو لنډیو په اړه مو د مالوماتو کچه لوړه شي، نو په دې اړه مو له ښاغلي استاد حبیب الله رفیع سره مرکه کړې چې تاسې درنو لوستونکو ته یې د لوستلو لپاره وړاندې کوو.

حکیمي: که لومړی د لنډیو د نامه په اړه راته ووایاست، په ځینو سیمو کې ورته لنډۍ وایي په ځینو کې مصرۍ او په ځینو سیمو کې ټپې وایي.

استاد: دا چې لنډۍ د یو لوی ملت، ګډه پانګه ده او دا ډېره ستره، قیمتي او ارزښتناکه پانګه ده، ما چې تر اوسه مطالعه کړې د نړۍ په ولسي ادب کې مې د لنډۍ جوړه نه ده پیداکړې. له همدې امله پښتنو ته ګرانې دي او داسې پښتانه به ډېر لږ پیداشي چې یا یې نه وي زده او یایې جوړې نه کړي، له همدې امله په هر ځای کې پرې له شرایطو سره سم نومونه ایښودل شوي دي، البته دا د ولس نومونه دي، ځینو خلکو تعبیرونه ترې کړي لکه یو تعبیر یې دا دی چې لنډۍ یو لنډ شعري ټولګی دی، یعنې نهه سېلابه یې لومړۍ مصرۍ ده او دیارلس سېلابه یې دویمه مصرۍ ده او دا ټول دوه ویشت سېلابه کېږي، له همدې امله ورته لنډۍ وایي. بل تعبیر یې دا کړی چې لنډۍ د مار یو ډول دی او هغه ډېر زهرجن مار دی یعنې ډېر اغېزمن دی او د چیچ زهر یې ډېر زر اغېز کوي. دوی د لنډۍ دا مطلب او هغه ښکلي الفاظ دوی ډېر اغېزمن بولي دومره موثر او اغېزمن یې بولي لکه لنډۍ چې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وجود ژر اغېز کوي، دا هم په احساساتو داسې اثر کوي او احساسات راپاروي، ویښوي او څپاند کوي یې، له همدې امله ورته لنډۍ وایي. او بل په لره پښتونخوا کې ورته ټپه وایي، د ټپې هم ډېر تعبیرونه شوي، دا چې له ټپ سره تړاو لري یعنې داسې اغېز لري چې په سړي کې ټپ جوړوي، زخم جوړوي دا معنا هم لري. مصرۍ هم ورته وایي ځکه دا دوه مصرۍ دي او سره راټولې شوې دا یې یوه معنا ده او بل مصرۍ یوه توره ده چې هغه په مصر کې جوړېده او په پښتنو کې ډېره مشهوره ده، ... په ما دې کړي د مصرۍ تورې واورونه... دا هم د اغېز له امله ورته د مصرۍ نوم اخیستل کېږي چې دا هم ډېر اغېز لري. په دې سربېره ځینې نور ولسي نومونه هم لري د بېلګې په توګه، غریبۍ، غریبۍ په هغه وخت کې چې یو څوک مسافر شي، یا کوم غم پرې راشي، له ځانه سره ناست وي او غمجن او لنډۍ وایي، دې ته غریبۍ وایي، غړنګې هم ورته وایي، ډېر نومونه یې نور هم شته چې ما اورېدلي دي. په هر حال دا ټول نومونه د لنډۍ له اغېز او تاثیر څخه اخیستل شوي. په ټولو کې دا نغښتي چې لنډۍ یو ډېر اغېزمن شعر دی او په احساساتو او عواطفو ډېر ژور اغېز لري. د شکل له نظره هم په ډېرو ښکلو الفاظو جوړ شوی، او د موضوع له نظره یوه ژوندۍ موضوع په دې دوه مصرو کې ځای کېږي او لکه یو سر تړلی ځنځیر دی چې موضوع بل ځای ته نه ترې ځي، په دوه مصروکې یو ښکلی مضمون ځایېږي او انسان ته یو ښکلی مفهوم لېږدوي. له همدې امله د لنډۍ اغېز هم د شکل او الفاظو له نظره او هم د معنا له نظره ډېر زیات دی ډېر اغېزمن دی، له همدې امله لنډۍ ته دوی زیات ارزښت ورکوي.

حکیمي: استاده! سړی دعوه کولای شي چې د تراژیدۍ ډک یو ډول ژانر دی، ځکه چې له دریو نومونو څخه مصرۍ، چې له مصرۍ تورې اخیستل شوې، تاته به خاورې خولګۍ درکم، پر ډال دې نشته د مصرۍ تورې واورونه، یا لنډۍ چې له ماره اخیستل شوې یا هم ټپه چې دا هم له ټپ څخه اخیستل شوی دی، سړی دعوه کولای شي چې لنډۍ یوازې یو تراژیدي ډول شعر دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد: تاسې پوهېږئ چې تراژيدي يوازې دغه حالت ته نه وايي، کله کله سړی ډېر خوشاله شي وژاړي، يعنې له دې څخه د لنډۍ اغېزمنتوب مطرح دی، ډېرې لنډۍ دي چې هغه تراژيدي نه دي خو ډېر اغېزمن او ښکلی تصوير لري:

په ګودر سور سالو ښکاره شو

ماوېل په تورو اوبو اور ولګېدنه

څومره لوی اغېزم پکې پروت دی.

بېلتونه راشه سترې مشې

زړه مې پښتون دی مېلمه نه خپه کوينه

د پښتونولی ټوله فلسفه په دې يوه لنډۍ کې راڅای شوې ده.

ځان يې زړو جامو کې جوړ کړ

لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وينه

دا د غربت يو لوی تصوير دی، د پښتنو د غربت خو په عين حال کې د ښکلي ذوق ښې ثليقې، يعنې غريب هم کولای شي چې د ژوند په مسايلو کې هم له ذوقه کار واخلي، نو په دې اساس لنډۍ يوازې تراژيدي نه دي، بلکې زما نظر دا دی چې په لنډۍ کې د پښتني ټولنې هر هغه څه چې دوی ورسره سروکار لري شته او پکې نغښتل شوي دي، يعنې دوی د پښتنو ټولو پوښتنو ته ځواب وايي، لنډۍ د پښتنو ټولې غوښتنې منعکسوي، او په لنډيو کې د ژوند ټول حالات را نغښتل شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکیمي: تاسې یو وخت ویل چې په لنډیو کې ډراماټیکې لنډۍ هم شته، چې په لنډیو کې خبرې اترې شوې، د یوې ډرامې بېلګه مو ورکوله، اوس مو په ذهن کې داسې کوم څه شته؟

استاد: هو بالکل ولې نه، ډېرې دي.

په سپینه خوله مې د پرار وکړ

زه به بخیلې مور ته څه ځواب کومه

مور ته دې داسې ځواب ووایه

زه له منګې سره ګودر ته ولوېدمه

که مور دا وایي چې دا بې منطقه خبره ده، نو:

مور به مې داسې راته وایي

منګی دې روغ، په خوله دې راوړل پرهارونه

دی بیا وایي

د مورکۍ ځواب دې ده داسې

منګی په ختهٔ زه په زغه ولګېدمه

او بیا چې ځواب منطقي هم وي ورته وایي چې،

د مورکۍ ځواب خودې اوس جوړ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ملاله خوله مې کېکاږه غاښونه

دا ډول دي لکه:

زړه مې له ستړګو ګیله من شو

چې دیدن ته کړې، عبث غم زه تېرومه

ستړګو له واره ځواب ورکړ

چې مین ته یې اوښکې بیا زه تویومه

دا ډول ډراماټیکې لنډۍ ډېرې زیاتې دي، د ژوند ښکلې ښکلې صحنې چې په ژوند کې پېښېږي، هغه په هر ډول په لنډیو کې ځای شوې دي، د بېلګې په توګه ما مخکې وویل چې لنډۍ سرتړلې ځنځیر دی، لیکن په پوښتنه او ځواب کې بیا سوال په یوه لنډۍ کې او ځواب په بله لنډۍ کې، بیرته یې هره یوه ځانګړې سرتړلې ځنځیر دی.

حکیمي: د کاکړیو غاړو سره که چېرې سرې لنډۍ پرتله کړې، کوم ډول به یې لوستونکي ته آسانه وي، کاکړۍ غاړې او که لنډۍ؟ د تصویر او موضوع له پلوه کوم ژانر پکې ځواکمن ښکاري؟

استاد: لنډۍ د ټولو پښتنو په ټوله پښتونخوا کې خپور ادبي ټولګی دی، نو داسې پښتون او پښتنه به پیدا نکړې چې یا یې لنډۍ ویلې نه وي او یا یې لنډۍ زده نه وي، نو په همدې اساس د کاکړیو یا د غاړو ساحه وړه ده، هغه په ټوله پښتونخوا کې خپرې نه دي، بل د کاکړۍ جوړښت ځانګړی دی، دا چې ته وایې چې لنډۍ دوه ویشت سېلابه ده او هغه یا څوارلس سېلابه دي یا شپاړس سېلابه دي هغه معمولاً څوارلس او شپاړس سېلابه دي، مصرې یې یا اوه سېلابه دي یا اته اته، هغه بېله موضوع ده په آسانۍ کې رول نلري، هغه خپله هماغه یو ټولګی دی، خپل مطالب او خپلې غوښتنې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لري، هغه هم تقريبا د لنډيو په لار روان يو ټولګی دی، د ژوند ټول مسايل پکې رانغښتل شوي، حماسي لنډۍ پکې شته، ټولنيزې لنډۍ پکې شته، حتی تر کومه چې مامطالعه پکې کړې، په ځينو ځايونو کې له لنډۍ نه هم حساسې دي، په هغو کې د ژوند مسايل ډېر ژر منعکس کېږي، په لنډۍ کې مسايل ډېر ورو ورو منعکس کېږي لکه:

د ښو ټوپکو استاکاره

د ښو ځوانانو مرګ به ستا له لاسه وينه

دا د ټوپک د وخت لنډۍ ده لېکن اوس د توپ او مزايل لنډۍ ډېرې کمې پيدا کېږي، خو غاړې چې دي هغه بيا رواني دي د ژوند نوې پېښې ټولې پکې نغاړل کېږي لکه:

راځه چې دواړه توکل کړو، زما چارګل په سګرېټ ورکړو

دی وايي:

زما دې خاورې شي ځواني، چې ستا چارګل په سګرېټ ځي.

نو په دې کې د سګرېټ، اورګاډی او نوي مسايل هم رانغاړل شوي دي، نوي مسايل چې راځي ډېر ژر په غاړو کې ځای شوي دي، په لنډيو کې لږ په ځنډ هغه راځي تر کومه چې ما مطالعه کړې، ليکن په هر صورت، د لنډيو کړۍ لويه ده، او د کاکړيو وړه ده، نو په همدې اساس يې هېڅکله له لنډيو سره په پرتله کې نشو اېښودلی.

حکيمي: تاسې د نوو خبرو يادونه وکړه چې په کاکړيو کې ځای شوې او په لنډيو کې تر اوسه نه دي ځای شوې، په لنډيو کې هم داسې بېلګې اوس شته، لکه يوه طنزيه لنډۍ وايي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

قبر مې سورى کړه حال مې ګوره

چې مبايل مې اوس آنتن نه ورکوينه

يا بله يوه وايي:

چې دې ياري په مسېجو شوه

له داسې مينې دې خپل ځان ډيلېټومه

د دغه ډول کلمو يا هم د نورو کلمو راوړل په لنډيو کې څرنګه کار دى؟

استاد: لنډۍ د ولس مال دى، دا چې ځينې کسان لنډۍ جوړوي، هغه بېله خبر ده، ډېر کسان په دې کلونو کې د لنډيو په څنګ کې يې خپله لنډۍ جوړې کړې او مجموعې يې جوړې کړې. لېکن هغه لنډۍ شوې نه دي، هغه وخت لنډۍ کېږي چې د ولس سايکل يا دوره ووهي له هغې وروسته ولسي ادب کېږي او ولسي لنډۍ ترې جوړېږي، لکه په لنډيو کې زياتې لنډۍ شته چې د طالبانو، يا د عالمانو لنډۍ دي:

کتاب تمام طالب روان شو

تر حجره ګرده تاوېدم په لمبو سومه

يا نور ژور ژور منطقي مسايل دي چې په لنډيو کې رانغښتل شوي دي، ليکن هغه عامې شوې نه دي، لا د ولس نه دي شوې او د ولس ادب ته نه دي ننوتې. ولسي لنډۍ هغه لنډۍ دي چې شاعر يې په ولس کې ووايي او شاعر يې په ولس کې ورک شي، لنډۍ په ولس کې خوره شي او بېرته يې موږ د ولس له خولې راواخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله کله داسې کېږي چې يوه لنډۍ يو ځاي يو ډول ويل کېږي خو بل ځای په بل ډول، لکه:

يار مې د خوست زه د تيرا يم

خدايه خوست وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

خو دا لنډۍ بل ځای داسې ويل کېږي چې:

يار مې د کوټ زه د تيرا يم

خدايه کوټ وران کړې چې جوړه تيرا ته ځونه

د دې بدلون لامل ستاسې په نظر په څه کې دی؟

استاد: دا د ژوند د کولو لپاره، هر شی هڅه کوي ژوند وکړي، د هر څه مبارزه روانه ده، لنډۍ شفاهي شی دی، له يوې خولې بلې خولې ته ځي، له يوې سيمې بلې سيمې ته ځي، په دې لېږد کې داسې بدلونونه پيدا کوي چې غواړي پکې د خپل پايښت لپاره له هغو څخه کار واخلي لکه دا لنډۍ چې يار مې د کوټ زه د تيرا يم دا لنډۍ که خوست ته ځي، دا لنډۍ که د کوټ او د تيرا وي پنځه ورځې وروسته يادېږي ځکه که له خپلې سيمې سره مينه لري، نو په همدې اساس دا منطقوي نومونه بدلېږي، سيمه ييز اتلان پکې بدلېږي، په يوه لنډۍ کې په يو ځای کې يو کس اتل وي خو هغه لنډۍ چې بل ځای ته ځي بل اتل مومي، د هغه ځای مشهور اتل ورسره اچول کېږي چې دا لنډۍ ژوند ورسره وکړي. حتی لنډۍ يو بل کمال هم لري، لغتونه بدلوي، د لغتونو په بدلېدلو سره ژوند کوي اوس دا لنډۍ د زرګونو کلونو لنډۍ ده:

سپوږمیه سر وهه راخیژه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبينه

دا (جون زانولسونيو) يو پښتو پوه څېړونکى دى هغه وايي چې دا د هغه وخت لنډۍ ده چې آريايان به د شپې لخوا د سوما د بوټي د لو کولو لپاره غره ته تلل او بيا به انتظار وو ترڅو د څوارلسمې سپوږمۍ راوخېژي او دوى د سوما بوټي لو کړي، ځکه که دا په لمر کې لو شوي واى شيره يې خرابېدله، نو دوى به د سپوږمۍ د شپې انتظار ويست او ټول به راټول وو بيا به يې د دې بوټي لو کاوه او له هغه به يې شيره ايستله او له هغه به يې مشروب جوړول چې دوى ته ډېر مقدس وو او له هغه به يې استفاده کوله. دا لنډۍ يا له څوارلسم وړاندې ويل شوې، يا په داسې ځاى کې ويل شوې چې غرونه لوړ دي او سپوږمۍ ژر نه راخېژي يا هر څه چې دي د مينې لخوا دا لنډۍ ورته ويل شوې ده چې

سپوږميه سر وهه راخېژه

يار مې د ګلو لو کوي ګوتې رېبينه

نو په دې لنډۍ کې چې کوم لغتونه دي دا په ژبه کې عادي دي، فکر کېږي چې دا لغتونه يې هم د وخت په تېرېدو بدل شوي ځکه که هغه زاړه لغتونه واى نو په هغه څوک نه پوهېدل نو هغه يې همداسې پرې ايښې دي.

يادا چې:

مازديګرى دى ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوي ريښتيا به شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا د لمر پالنې د وخت لنډۍ ده، کله به چې لمر لوېده نو په دې وخت کې به لمر پالونکو عبادت کاوه دوی باور درلود چې په دې وخت کې هره دعا قبلېږي، نو په همدې اساس ګوري چې مینه)معشوقه(ښېرې کوي او هلته مازیګر دی نو وایي چې:

مازدیګری دې ښېرې مه کړه

ته به د ناز ښېرې کوې ریښتیا به شینه

دا د هغه وختونو لنډۍ دی خو کلیمې یې نوې دي او ټولې بدلې شوې یوازې فکر یې را لېږدولی دی، ما وویل، چې هغه یو کس جوړوي، لیکن د کس په نامه ځکه نه وي چې هغه ټولنې ته ځي، ټولنه یې لکه شعر هسې نقد کوي، ټولنه پرې نقد کوي، ډېر شیان ترې توږي، او خلک پکې ښکلې ښکلې لغتونه اچوي او خراب ترې باسي، نومونه پکې بدلېږي، ځایونه پکې بدلېږي په ټوله پښتونخوا ګرځي او ژوند کوي او ټول پښتانه ورسره بلدېږي.

حکیمي: تاسې د څو لرغونو لنډیو یادونه وکړه د تاریخ له نظره څېړونکو دا خبره تر کومه ځایه رسولې چې لنډۍ له کوم مهال راهیسې ویل کېږي.

استاد: د لنډیو لرغونتوب د آریایي سندرو له لرغونتوب سره سم دی، علامه کهزاد دې خدای وبښي هغو د افغانستان په تاریخ کې یو عجیب ابتکاري کار کړی هغه وایي چې په نړۍ کې د هېوادونو ژوند دوه برخې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، لیکن د افغانستان ژوند درې دورې لري، یوه تر تاریخ وړاندې دوره ده، یوه د سرودونو او داستانونو دوره ده او یوه هم تاریخي دوره ده، د سرودونو او سندرو دوره داسې مهال ده چې خط لا ندې رامنځته شوی، لېکن د ولس شعور د شعر په ژبه رامنځته شوي چې هغه لومړی ویدي سندرې دي، ویدي ورکې سندرې دي د آریانا ویجه په خاوره کې کابو څلورنیم پنځه زره کاله پخوا ویل شوې دي، بل د ریګوېدا ده چې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه مهال دی، چې کله له بلخ څخه لېږدېدنې پيل شوې او آريايان له هندوکش څخه را واوښتل او پښتانه په موجوده پښتونخوا کې مېشت شول، يوه برخه آريايان پاس ته ولاړل يوه بله برخه هند ته لاړل په دې وخت کې د ريگويدا سرودونه ويل شوي چې پکې د پښتني سيمو د قبيلو، سيمو، سيندونو او ځايونو نومونه راغلي، په همدې دوره کې د پښتو ژبې کليمې هم ليدل کېږي او دا هغه وخت دی چې پښتو ژبې هم تشکل کړی، او دغه ادبيات پښتو ژبې ته له آريايي ژبو څخه له ويدا او اوستا څخه رالېږدېدلي دي، په دې اساس د پښتو لومړنۍ سندرې د ماشومانو او ميندو سندرې ورپسې لنډۍ دي، دا له همغو آريايي سندرو څخه ډايرکټ يا نېغ په نېغه رالېږدېدلي دي، ځکه موږ د ماشومانو او ميندو په سندرو کې داسې مصرې لرو چې هغه سگنالونه دي او معنا نلري، چې دا ترې ښکاري دا د هغه وخت د ژبې لغتونه دي چې مستقيما راغلي او په پښتو کې پاتې دي:

اکو بکو سرسيندکو... هېڅ معنا نلري، يا هم اللؤ لؤ...

بل د ويدي سرودونو يوه برخه داسې هم شته چې هغه دوه ويشت سېلابه دي، شمېر يې نه او ديارلس نه دی خو ټولگه يې دوه ويشت سېلابه ده، بل غاړې دي چې د هغو زيات وزنونه په اوستا کې شته، اوستايي سندرې دي چې د هغو زياتره په اوو او اتو سېلابو کې ويل شوې دي، د ماشومانو او نورې ورته سندرې شته چې وروستني وزنونه يې په هغو ژبو کې هم لېدل کېږي. نو په همدې اساس د پښتو د ولسي ادب ژوند د پښتو له پيدايښت سره سم دی کله چې پښتو د آريايي ژبو په کورنۍ کې سترگې غړولې ورسره سم پښتو ولسي ادب هم سترگې غړولې او ځينې شيان يې تيار له هغه ځايه را اخيستي او په خپله ژبه کې يې حل کړي دي، او ساتلي يې دي چې تر ننه پورې رارسېدلې دي، نو د لنډيو ژوند ډېرو لومړيو کلونو يعنې څلورو څلورنيمو زرو کلونو ته رسولای شو.

حکيمي: کله مو د لنډيو په تاثر کې کوم شعر ليکلی دی او يا له لنډيو سره کومه خاطره لرئ لکه الفت صاحب چې په خپلو خاطرو کې يوه خاطره ليکلې،

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې پرمخ خپېره راکړه

د اوښکو ډکې سترګې چا ته واړومه

استاد: زه د ولسي سندرو او لنډيو په غېږ کې لوی شوی يم زه تر لس کلنۍ او دولس کلنۍ پورې په کلي کې وم زه بالکل د فلکوري او ولسي ادب په غېږ کې را لوی شوی يم ما په هغو محفلونو کې چې ښځو به پکې راز راز سندرې ويلې يا به اتڼونه وو، زموږ کلی درې برخې دی، په منځ کې يو ځای شګه ده، په دې شګه کې به د شپې اتڼ وو دلته به يې په منځ کې اور بل شوی وو او شاوخوا به يې اتڼونه کول، ډولونه به وهل کېدل، د دغو خلکو خبرې به د لوړو لوړو کلاګانو باندې لويې لويې ښکارېدې زه به هم ورته په بام ناست وم او د دې خلکو هغه لويې لويې خبرې به مې ليدلې چې تر اوسه يې زما هغه تصوير په ذهن کې پاتې دی، نو ما په کلي کې ژوند کړی، له لنډيو سره مې ژوند کړی او د لومړي ځل لپاره چې ما د شعر په نامه کاغذونه تورول، ما لنډۍ، غاړې او نورې ولسي سندرې هم ليکلې، يوه لنډۍ چې هغه وخت ما ليکلې وه او بيا يې د ځينو خلکو له خولې اورم.

بېلتون ټوپک شو را ته ډک شو

ناڅاپه ټک شو په زړګي يې وويشتمه

دا لنډۍ کابو پنځوس کاله وړاندې ما ليکلې وه او اوس يې د ځينو ځينو له خولو اورم، نو زه ويلې شم چې زه د لنډيو په غېږه کې رالوی شوی يم او له لنډيو څخه ډېر خوند اخلم زه فکر کوم چې لنډۍ ډېر موجز او موجز ادبي ټولګی دی، زه يې هېڅ ټولګی ساری نه وينم، زه يې د نړۍ په پرمختللي ادب کې هم ساری نه وينم، نه دا چې زه پښتون يم او پښتو لنډۍ مې اورېدلې، دا خبره د پښتو لنډيو د هغو اعجاز له امله کوم چې په درويشتو سيلابونو کې يې سمندر را نغاړلي دي هغه په کوزه کې سمندر کيسه ده، ځوانانو ته زما توصيه داده چې د لنډيو په ټولولو کې په ډېره امانتدارۍ هڅه وکړي،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راټولې یې کړي او ویې لیکي څکه یو شمېر د لنډیو ټولګې چې خپرې شوې دي یو څه مصنوعي لنډۍ پکې ټولې شوې، خو بیا هم د اصلي او مصنوعي لنډیو تر منځ توپیر شته، داد ځوانو فولکلوریستانو دنده ده چې دې ته پوره پام وکړي په لنډۍ هر اړخیزې څېړنې وکړي، لنډۍ د هره اړخه، د جوړښت، موضوع او صراحت له اړخه ورته کار وکړي، پښتو ټولنه دودیزه ده خو لنډۍ هغه هرڅه په ډېر صراحت بیانولای شي:

سبامې ستا په تومت وژني

ځای دې راستې دی چې منکر نشې مینه

سبا مې ستا په تومت وژني

غولی جارو کړه چې په شړک مې وینې ځینه

ډېر داسې مسایل دي چې ډېر په جرئت سره هر څوک، معشوقه او هر څوک خپلې خبرې بیانولای شي، دغه راز نور مسایل هم بې له وېرې او محدودیت پرته مطرح کېدلای شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لنډيو کې طنزي او خندونکي توکي

محمود نظري

لنډۍ هغه ولسي شعرونه دي چې شاعر يې مالوم نه دی او د پښتني ژوند ډيري خواوي په کې په واقعي او طبيعي بڼه انځور شوي دي

لنډه د مفرد مؤنث کلمه ده ، لنډۍ د لنډه بڼه ده ، د لنډۍ لومړنۍ برخه لنډه او دويمه برخه يې اوږده ده ، له دې کبله ورته لنډۍ وايي.

ته د گودر غاړې ته راشه
ما په منگې کې پراتې راوړې دينه

لنډۍ هغه موزون ، غير متعارف ، مستزاد ، حکمي مقفی ، غير مصرع بيت دی چې لومړۍ برخه يې نهه (۹)څپې او دويمه برخه يې ديارلس ((۱۳)) څپې وې

په گودر څه ټکه لوېدلې
چې کشره خور يې بدرگه ورسره ځينه

پښتنو په غرو او رغو کې ، په کليو او ښارو کې ، په شنو درو او لويو دښتو کې ، د ابشار خنگ او د کږدۍ اړخ ته د چوپان په شپېلۍ او د بڼوال په درو کې په يو شان خوند اخيستل کيږی . زاړه يې د ځوانۍ د خاطراتو په ياد وايې ، زلميان او پيغلې يې د خپل زلميتوب شور او مستي پکښې لټوی ، مينانو ته د راز او نياز رويباری کوی ، توريالی ورسره د تورو په ميدان کې گډيږي او مسافر يې په مسافري

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې د خپل وطن تنده پرې ماتوي . د اشعرو نه چې څومره ساده، سلیس او روان دی هغومره د پردیو ژبو له اغیزې څخه پاک او سپیڅلې دی.

ګودرته راغلی برابره
یا خو لګی راکړه یا منګی در ماتو مه

لنډۍ ځانګړې ښکلا لري او د هر پښتون تنده پرې ماتېږي او په ژوند کې مینه ، ښکلا ، مېړانه، ننګ په ښکاره توګه بیانوي.

چم ته انګرېز راغی عالمه
دپښتنوپه ملک جال وغوړاونه

د لنډیو یوه ځانګړتیا دا ده چې زیاتره یې د ښځو او پیغلو له خوا چې د ټولنې محرومه برخه ده ویل شوی دی نو یوه لویه برخه یې د ټولنې کرغېړنو دودونو ته ګوته نیول شوی او هغه یې په طنزي توګه ویلي او غندلي دي.

د شین کیدو امید مې نشته
اشنا په دښته د ملتان کرلې یمه

پټې دې ګرو کړه ما واده کړه
که مې تر کاله زوی رانه ووړ ګرمه یمه

اود لنډیو یوه بله برخه چې د ځوانانو لخوا ویل شوی ډیر یې د ناوړه دودونو لکه د لوړ ولور د انجلی خوا راضی کول او د ژوند نورو ناخوالو نه ګیله ده

که مور او پلار دی خداې رضا کړل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ماما ګانو به دې زنې ونیسمه

ځان خوبه ستادپلارنوکرکړم
په نوکرۍ کې به دې تش دیدن کومه

لنډۍ یا ټپې هم لکه نور ټولنیز ادبیات د ټولنیزو ستونزو او فسادوتو یادونه او غندنه کوی او په ملنډو هغه یادوی

منګې یې ټول په ډنډ غو په کړل
د شیطا نی منګی په لپو ډکو ینه

طنز چې دټولنې او اخلاقي خواریو ،عیبونو او فسادونو برملا کولو ته وایي چې په رمز ، کنایه اوناز ویل یا لیکل کیږي

یا په بله وینا:

ویلای شو طنزد زورکونکو او زورواکانو باندی نیوکې دي چې هغوی په مسخرو له پېښو خبروي. لکه دا لاندی لنډۍ.

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
پلارمې ظالم دی ماښامارلره لېږینه

ځوانانوننګ راباندې وکړئ
په سورسالوکې مې بلالره لېږینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه طنز ديوې ټولنې دوګړو هنري تنده ښه خړوبولای شي او په رساتوګه يې دټولنې له سياسي، مذهبي، کلتوري، اواقتصادي حالاتو څخه خبروي. لکه دا لنډۍ

پردنياتول دسړونشته
تول دپيسودی مسليان خانانوينه

ځوانانوزوريه بزګری کړئ
سپينې پايځې دزروځلي ورانوينه

ځواني دزرو روپواس دی
دبيلتانه پېټې چې وړي سوده به شينه

طنزپر ژوند عارفانه خندا ژړا ده . د ژوند د تضادو او نا ناخوالو لڅونه ده، چې ټولنيزي موخې لري لکه دا لنډۍ:

پرمادې زر شيندلي نه دي
چې دځراغ په رڼا غواړې ديدنونه

طنز د پوه خلکو لپاره ويل کيږی يانی په خوشالۍ او ملنډو سره د هغه چا په رمز پوهول دی چې په رمزپوهيږی

څوک چې په سروشونډوعادي شي
قندوشکرې تويوي چې ترخه دينه

يوازې پوه او هوښيار خلک له طنز نه خوند اخيستلای او پر پوهيدلای شي او ناپوه يې يوازې خندنی اړخ ګوري خو د ټولنې ټول خلک پوهان نه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په بسم الله کتې ته ورځېږه
دنجلۍ کتې دجنغوزي دئ مات به شينه

طنز د هجو يو ډول دي خو د هجو توندي اوتيزي نه لري.
يانی هجو مخامخ د چا عيونه ورته وايي يا مخامخ له چا نه بې پردې پلپوت کوي او هغه چا ته ويل کيږی چې په رمز نه پوهيږی.

پرځان دګلولښته نه اخلې
پرمادې تېرکړل دکوتکوګوزارونه

جانانه دادې څه عادت دی
چې پټه پټه ياري کړې خورې قسمونه

پرېږده چې لوی ښامار مې وخوري
په پاړوګر اشنامې ډېره نازېدمه

هجو ويونکی د خلکو بې خبري ، ولس غولونه،تعصب خدای نا ډره دينپالو له کړو نه پرده پورته کوی اومخامخ هغوی غندي .

چې اوږه نه خوری بوئ ترې نه ځی
چې ياری نه کړې څوک پرې نه وائ تهمتونه

ټال ته ختم بنګړي مې مات شول
ګناه دې يارده چې کوي اشارتونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هزل بیا هغه دی چې پر چا باندی بد وایي

چې پر زینه ختلې نه شې
نامردي ولې دې ګیبی پرتوګ کاونه

هزل د ویي‌پوهنې په اساس هغه شوخی ته وایي چې د جد(پند)ضد وی

پیزوان مې ستا په بریت کې بند شو
تر دروازې پورې بندی درسره ځمه

دا هزل بله مانا ده په شعر او نثر کی توندې لوڅې او بدې خبرې کول:

په مادې څه بلا ده کړې
په مخ مې غبرګې اوښکې ځې خوله درکومه

پر ما دې کلې ګماني کړ
نامردي مه خوره تر منګې لاندې خرخونه

هزل په شعر او نثر کې هغو توکو ته هم وایي چې د هغه ویل د اخلاق او ادب خلاف وي :

په مناسب دې نه پوهېږم
وایه په کوم بارخودې خوله ولګومه

په خپله خوله چې سوال ونه کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه دغه خولگۍ کله درکومه

اول دې لوبې راسره کړي
اوس دجستوپرڅوکوځې چې پېغله يمه

بيابه زه تورکميس ونه کړم
زمادسپيني سينې رنگ يې واړاونه

ټينگه مې مه نيسه په غېږ کې
تې مې واړه دي سړنۍ بالغه يمه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منگۍ مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

جانان مې خوله کې ژبه غواړي
په خونديې نه دی خپل قلنگ جاري کوينه

څانگې راښکته شه خوله راکړه
که زه درپورته شم راماته به دې کړمه

هزل د عامو او منځنيو خلکو لپاره هم ويل کيږی چې موخه يې يوازې خندا اوساتيري ده:

حلوا دشونډو راته کيږده
زه له پردېسی سترِی راغلی يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوک به دې مړکړي ښکليه ياره
پردی برستنې جگوې شمارې خالونه

يا هغه لنډۍ چې په کښې ټوکې شوی او موخه يې د جانان خوشالول او د هغه خندول دی لکه:

تا چې کوڅه کې ټوخی وکړ
زه په توده برستن کې نيغه کيناستمه
جانانه راشه چې خوله درکړم
مابنام مې مړ په خوب ليدې وويرېدمه

ځنگه دې خواره کړم خاونده
چې همسايه مې دخولگۍ تمه لرينه

حسن دې ورځ په ورځ زياتيږي
زکات يې باسه چې نظرنه شې مينه

اخځليکونه

۱-ټول افغان، لنډۍ
۲-ستانکزی،رفيع الله:خوست ويپاڼه
۳-مهر ويب پاڼه
۴- لنډۍ ، ويکی پيدا
۵-نظری،محمود: طنز،هجو او هزل ،طنزونه ويب پاڼه
٦- نظری،محمود: دطنز ځای په ادبياتو کی طنزونه ويب پاڼه

(c) ketabton.com: The Digital Library

لنډۍ د ګلونو په سمندر کې

محمد حامد حلیمي

ګلونه ډیر درســــــــه راوړه
زه داوربل دپاسه چتر جوړومه

لنډۍ دپښتو د اولسي ادبیاتو هغه غوره او په زړه پوري برخه ده ،چې د اولس بې نومه شاعرانو پکې دبشر دژوند تر ټولو عالي شیبې په دوو نا متوازنو بیتونو کې په ایجاز بیان کړي دي (1)
دلنډیو په ویړه لمن کې بیلابیلې لنډۍ راټولي او ډول ډول فلکلوري ارزښتونه یې په ځان کې نغښتي دي . په هره لنډۍ کې ځانګړي ښکلا ځلیږي او دانسان ژوندانه له هرې برخې څخه پکې ښکلې شاعرانه او ادیبانه انځور کاږل شوي دي . دمضمون له پلوه لنډۍ عشقي ،حماسي ،رزمي،ټولنیز،تاریخې او د نورو مضامینو لرونکي ده.
لنډۍ په پښتو ژبه کې یوه لنډه سندره ده چې هره لنډۍ له دوو برخو څخه جوړه ده ،لومړۍ برخه یې نهه سیلابه او دوهمه برخه یې دیارلس سیلابه لري .لنډۍ که څه هم کوم ځانګړي او معلوم ویناوال (شاعر) نه لري او په عادي بڼه په پښتني او لس کې دوخت دغوښتنو سره سمې مینځ ته راغلي او خوله په خوله او سینه په سینه له یو نسل څخه بل نسل ته رالیږدول شوي دي خو بیا هم نژدې ټولې لنډۍ دجوړښت له مخې سره یو شان او سیلابونه یې سره برابر دي (2)
دلنډیو یو ستر ارزښت دادي چې دهغه سندریزه ځانګړتیا او آهنګ روزنکي فطرت دنړي په ټولو فولکلوري شعرونو او سندرو کې ممتاز دي او ساري نه لري .زموږ جغرافیایي سیمې په فولکلوري قلمرو کې هیڅ سندره نه دخپل آهنګې ځانګړتیا ، نه دخپلې تغزلي شتمنۍ ،او نه د سموالي او هیجان له پلوه له لنډیو سره برابري کولي شي (3)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډيو دنورو بيلابيلو ځانګړتياوو تر څنګ يوه هم داده چې لنډۍ په ډير خواږه او ساده الفاظو ويل شوي او هر ډول مضامين او په عامه اصطلاح دهر ذوق وړ مطالب پکې موندل کيږي . لنډۍ ددې ترڅنګ چې دانسانانو له خوا دژوندانه په حساسو شيبو کې دعام ولس له خوا زمزه کيږي ، دټنګ ټکور او ساز وسرود په بڼه هم دهنرمندانو او سندرغاړو غږونو ته ښکلا وربښي . په لنډيو کې دنورو ښکلاوو تر څنګ ډير ښکلي او هنرمندانه تشبيهات هم کار ول شوي دي دبيلګې په توګه:

زما دې زړه داسي سوري کړ – لکه دګل غوټۍ چې پاڼي پاڼي شينه

سورخې دمخ دې شغلې وکړي – لکه سورخي دماښام سره کا وطنونه

کميس دې تور متې دې سپيني – لکه ښامار چې تر چندڼ تاوشوي وينه

لکه څرنګه چې وينو په پورتنيو لنډيو کې زړه له ګل او کټري يې دګل له پاڼو سره ،دمخ سوروالۍ د ماښام له سوروالي ، کميس له ښامار اومتې له چندڼ سره تشبيه شوي دي.

په لنډيو کې ځيني داسي ښکلي او نادر بشبيهات هم په کار وړل شوي دي چې د شعر او نظم په نورو فورمونو کې يا په بشړه توګه نشته او که وي هم په ډيره لږه کچه تر سترګو کيږي لکه:

سترګې دې بې اثره نه دي – لکه دکوډو مرۍ برګې برګې دينه

زلفي دې بيا پرمخ خورې کړي – لکه شپانه چې رمې وشړي په غرونه

داستا دمور غټې خبرې – لکه چکړې دکوڅو تري ځان ساتمه (4)

ددغه تشبيهاتو په لړکې يو هم ګلونه دي چې په ډيره ماهرانه او هنرمندانه توګه دبدن له بيلابيلو برخو ،دطبيعت او چاپيريال طبيعي ښکلاوو او نورو سره تشبيه کړل شوي دي.

ګلونه که له يوې خوا ځخه ښکلې څيرې او بڼې لري او په طبيعي توګه دانسانانو پام ځان وراړوي ،راز راز ګلونه بيلابيل رازونه او حکمتونه لري ،له بلې خوا څخه بشر ګلونو ته ښيګڼې او نيکمرغۍ دسمبول په توګه ګوري او دهغې دنامه له يادولو او کارولو ،کرلو ،سيل او ليدلو څخه يو ځانګړې خوند تر لاسه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رښتیا هم دګل نوم په یادولو سره انسان ته دګلاب ښکلې خیره ،دلاله دزړه داغ ، دلونګو دغاړې هار ،دکشمالو رپیدنه او دانځیر ددیدن ورک والي او ارمان سترګو ته درېږي . انسانان له ګلونو څخه ډول ډول انګیرني او عقاید لري . دبیلګې په توګه زیرګل دجدایي علامه او سور ګل دمینتوب او وصال علامه اوسمبول ګڼې .دخپل زخمي زړه داغ د لاله دزړه له داغ سره مقایسه کوي ،دجانان دیدن د انځیر له ګل او همداراز خپله خوښي دبلبل په بڼه دګلو په دیدن او له ګل سره په همدمۍ کې لټوي.

که څه هم کیداي شي دګلونو شمیر له سلګونو څخه واوړي خو ځیني یې دخلکو تر مینځ ډیر مشهور دي له همدې لامله ګلونه دلنډیو په فورم کې ګلونو ځانګړي ځاي خپل کړي دي ،دبیلګې په توګه له ځینو څخه یې په لاندي ډول یادونه کو:

دګلاب ګل

دلنډیو په سمندر کې ګلاپ دنورو ګلانو په پرتله ډیر یاد شوي او ځانګړي ځاي لري .کیداي شي دګلاب بې شمیره ښیګڼې او رازونه ددې لامل ګرځیدلې وي تر څو په لنډیو کې یې نوم له نورو ګلونو څخه په لومړي کتار کې ځاي خپل کړي وی.

په لنډیو کې دګلاپ دګل اصیل توب ،سره ښکلې زړه راښکونکې خیره ،دمني او ناخوالو په وړاندي دهغې حساسیت ،له شبنم او بلبل سره دهغه نږدې اړیکې ډیرې ستایل شوي او یادې شوي دي او هم دښکلو تشبیهاتو په رامینځ ته کولو کې ورځیني کار اخیستل شوي دي ،لکه:

اصیل ګلاپ چې پکې نه وي – په نورو ګلو مې تسل نشي مینه

اصیل ګلاپ راڅخه ورک دي - کم اصیل ګل که بوي وم ډک دي باغونه

په ګورستان کې خاوري مه شي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بویوینه

په ګورستان کې خاور ي مشي – ګل دګلاپ شي چې دې خاوري بویوینه

په وینو سور لکه ګلاپ شه – پښتني ناوې دې په تور اوربل کې ږدینه

خولګې دې سره لکه ګلاپ ده – ځکه یې واړه بلبلان ثنا کوینه

دنجلې مړاوي مړاوي سترګې – لکه ګلاپ چې ددوه نیمو ورځو وینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گلاپه دا قدر دې بس دي – چې جينکۍ دې په اوربل کې گرزوينه
مخ دې گلاپ سترگې دې شمعه – زه نه پوهيږم چې پتنگ که بورا شمه

لونگ

لونگ نژدې ټول پيژني او په ورځينو چارو کې په ځانگړې توگه په کليو او باندو کې دکليوالو ښځو او نجونو له خوا ترې اميلونه جوړيږي او په غاړه کې اچول کيږي .ځيني واړه ځونډې هم ترينه برابريږي او دکوژدې دنښې په دستمال او هم په جامو کې دکميس په لمن او گريوان کې گنډل کيږي.
هغه څه چې موږ دلونگ په نامه پيژنو او ښکلې بوي لري ،دلونگ دبوټې دگلونو واړه ډنډر دي چې له راټولولو څخه وروسته وچيږي او بيا ورڅخه کار اخيستل کيږي .په لنډيو کې له لونگ څه د ښه بوي او ښکلې بوټې په توگه په ځانگړې توگه دښځو لپاره ورځيني يادونه شوي ده . دگلاپ له گل څخه وروسته لونگ په لنډيو کې خاص ځاي لري . لکه:

آشنا مې نوي سوداگر دي – په سر باري کې به لونگ راته راوړينه
که چا لونگ ليدلي نه وي – نجلې خولې کړه دلونگو بوي ترې ځينه
په لويو غرو دباران شور شو – ښکته لانده شول دلونگو درمندونه
چې ته راځې ما به خبر کړې – چې پرپالنگ لاچې لونگ وغوړمه
دا بند په بند به شم در ماته – په بند ماتيږي د لاچې او لونگ ونه
دباغ دې هر بوټې لونگ دي – پري ليگيدلي دي دچتو پلونه

کشمالي

کشمالي هغه ښکلې گلان دي چې دنازبو گلونه هم ورته ويل کيږي (5)
دکشمالي گلونه که څه هم دظاهري بڼې له پلوه دومره زړه راښکون پکې نشته خو دکشمالو ښکلې بوي د هر کس پام ځانته وراړوي . کشمالي توربخني پاڼي او گلونه لري . په لنډيو کې دکشمالو له ښکلو او په زړه پورې عطرو څخه دنورو ځانگړتياوو په پرتله ډيره يادونه شوي ده ،دبيلگې په توگه:

جينکو نوي دود جاري کړ – دکشمالو باغچې په بام کې جوړوينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجيني کور راته معلوم دي – دبام په سر يې کشمالي کرلي دينه
دکشمالو به دې باغوان شم – چې هر سهار يې په وړيا ديدن کومه
گلان دې ټول له تا قربان شي – ته کشمالي يې نور سلام درته کوينه
يا دې په خوله کې کشمالي دي – يا دې دعطرو په چينه لمبلي دينه

غاټول

غاټول يا لاله هغه ښايسته او ښکلې گلونه دي چې سور رنگ لري خو تور سوي داغ يې په زړه تل دزخمي زړه زخمي توب څرگندونه کوي.

دپسرلي په موسم کې دغره په لمنو او دښتو کې دغاټول ښکلې گلونه تر سترگو کيداي شي . په لنډيو کې دښکلو تشبيهاتو په ترڅ کې تر ډيره بريده دزړه داغ ،دلاله د زړه له داغ سره او سرو شنډو سوروالی د لاله يا غاټو ل له سره رنگ سره تشبيه کړل شوي دي لکه په لاندي لنډيو کې:

زما په زړه کې مستي داغ دي – لکه لاله چې تور داغ په زړه لرينه
که مې سرې شونډې در په ياد شوې – گل دغاټول په لاس کې ونيسه مينه
غاټول به ټول اميل به جوړ کړم – د يار دپاره به يې په غاړه گرځومه
يا دلاله په گل شبنم دي – يا دې دمخ په ستارو خولې راځينه

نرگس

نرگس لکه څرنگه چې دنوم په يادولو سره يې هر کس ته ديار سترگې وريادېږي يو بوټي دي چې له عطرو څخه ډک گلونه لري ،په گلونو کې يې سپينې پاڼې داسې چاپيره شوي دي چې په منځنی برخه کې يې زيړ رنگه جوړښت لري .دنرگس يو ډول گلونه چې ډير لږ پيدا کيږي داسې بڼه لري چې پاڼې يې سپينې دي او منځنی جوړښت يې تور رنگه ،رنگ لري چې په بشپړه توگه او کټ مټ لکه سترگه داسې ښکاريږي نو له همدې کبله ده چې په ډيرشمير نظمونو او په ځانگړې توگه په لنډيو کې سترگې له نرگس سره تشبيه کړل شوي دي . ددې ترڅنگ کله چې د شبنم څاڅکي دنرگس په گل کې راټول

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي نو هغه د ه چې دغه رنګينې د نرګس د اوښکې په بڼه تعبير کيږي او ښکلي ادبي انځور ترينه اخيستل کيږي .لکه په لاندي لنډيو کې:

جانانه ستا جفا چې ګورم – لکه نرګس دفکر ټال مې زنګوينه

صورت يې سپين کميس يې شين دي – لکه نرګس چې شين يې نار سپين يې ګلونه

مخ دې ګلاپ سترګي نرګس دي – داتورو زلفو دې سنبل وشرماونه

شبنم له ګل کره ميلمه دي – نرګس له شرمه سترګي نه پورته کوينه

رامبيل او چامبيل

د رامبيل او چامبيل ګلونه هم دهغو ګلونو له ډلي څخه دي چې شعر په بيلابيلو فورمونو کې او په ځانګړي توګه په لنډيو کې ډير ياد شوي او ستايل شوي دي . د رامبيل ګلونه سپين رنګ لري او زړه خوښونکی بوی لری . د چامبيل ګلونه هم دپورتنيو اوصافو لرونکي دي خو يوازي رنګ يې زيړ دي . دا ګلونه تر ډيره د پسرلي په موسم کې پيدا کيږي . په لنډيو کې درامبيل او چامبيل خوشبويي او دهار په بڼه تشبيه کړل شوي دي لکه:

زما جانان ګل د رامبيل دي – دسرو اميل دي زه يې په غاړه ګرځومه

ګلاپ له اصله شهزاده دي – رامبيل چامبيل يې نوکران نيولي دينه

ګوره چې ځانته غوره نشي – که ته چامبيل يې زه رامبيل خوشبو يمه)ولاړيمه(

همدار از دلنډيو له سمندر څخه يو شمير نو ګلونه هم راټولولي شو لکه دريحان ګل ،دسوسن ګل ،دکوکنار ګل ،دريدي ګل او داسې نور . چې په لنډه توګه يې يوائې دلنډيو په راوړلو سره بسنه کو.

خوشي عبث مي عمر تير شو – لکه ريدي په بيابان وررژيدمه

وړه نجلې چې شونډي سرې کا – لکه دډاک ريدي چې وسپړي ګلونه

زما جانان ګل د کوکنار دي – نصيب مې خوار دي چې مې لري ګرزوينه

زما جانان ګل دريحان دي – پاس په آسمان دي ملايکې يې بوينه

خوشي خواري راپسې مکړه – د انځير ګل يم په لاس نه درځم مينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلنډيو سمندر دومره ژور او څپاند دي چې که هرڅومره غوټې پکې ووهل شي او هرڅومره ارزښتونه ورڅخه راټول کړل شي ، بیاهم کم دي خو دلته یوازې له دغه سمندر څخه دیو شمیر گلونو په راټولونه بسنه کو او ددې لیکنې لمن په لاندې لنډۍ همدلته رانغاړو.

ستا دښایست گلونه ډیر دي – څولې مې تنگه زه به کوم کوم ټولومه

د پښتو لنډيو په اړه يو څو خبرې

ولايت خان ځدراڼ

گرانو لوستونکو لنډۍ د پښتو ژبې او پښتو آدب هغه ارزښتمنه شتمنی ده چې د نړۍ يوه ټولنه يې هم نه لري د پښتـــنو په سيمه کې د ډير پخوا څخه ټپې ويل کيږي . دا چې ټپې يا لنډۍ ځانگړۍ شاعر نه لري او هر چا په هر وخت کې هر رنگ لنډۍ ويلې دي نو همدا لامل دی چې د ويلو او او جوړيدو نيټه يې ښکاره نه ده خو ځنې داسې لنډۍ هم شته چې په هر ځل ويلو سره يې لمړی ويونکی په سترگو کې انځوريږي د بيلږي په ډول د افغاني تاريخ ځلانده ځيهرې او د ميوند د جنگ فاتحه ملالی هغه لنډۍ يادولی شو چې

که په ميوند کې شهيد نه شوې - خدايږو لاليه بې ننگی ته دې ساتينه

کله چې دا لنډۍ دغازيانو ترغوږو ورسيده لکـه غوسـه شـوي زمريـان لـه هـرې خـوا پـه دښـمن را تـــــوئ شــــول او دښـــــمن تـــــه يـــــې د شرمـــــه ډکـــــه مـــــاتي ورکـــــړه. لنډۍ لکه څنگه يـې چـې نـوم دی داسـې د دوه لنـډو کرښـونه جـوړه چـې لمـړی کرښـه يـې تـر۹ سـيلابو او دوهمـه کرښـه يـې اوږده او د تـر ۱۳ سـيلابو اوږده وي دا دوه کرښـې د معنـی او مفهـوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اړخه پوره دي خو د وزن او قافيې لــه پلــوه نيمګــړي دي . پــه لمړۍ کرښــه کــې د موضــوع پيــل او پــــــه دوهمــــــه کرښــــــه کــــــې يــــــې پايلــــــه يــــــا هــــــدف معلــــــوم وي د پلټونکو په حواله د لنـډۍ ډيـره برخـه د ښـځو لخـوا ويـل شـوي ٬ کلـه چـې پـه کليـو او بانـډو کې د وادونو او نورو ښاديو پنـډې جـوړې شي نـو ښـځې خـو شـپې پرلپسـې تـر سـهاره ناسـتې وي سندرې او ټپې بـولي دوه ؟ يـا ځـو ډلـې جـوړې شي او د يـو بـل سره مُقابلـه کـوي هـره ډلـه هځـه کـوي چـې زر او ښـه ځـواب ووايـې دا سـيالي د سـوال او ځـواب پـه شـکل او يـا هـم د رنګارنـګ مُصرۍ په ويلو سره تر سره کيږي لاندې څو بيلګې را اخلو

سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه کور مې د سيند په غاړه دی له تندې مرمه)
ځــواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی ځوک چې مين شي اوبه خوند نه ورکوينه)
سـوال (د دې مُصرۍ ځواب مې راکړه ګُلی يوه مرغی مې دوه ويشتلې دينه)
ځــواب (د دې مُصرۍ ځواب د دا دی جينۍ يوه ياران يې دوه نيولې دينه)

او

(جانانه راشه چې په پخولا شو عمر د ژمي مازديګر دی تير به شينه
پيزوان مې ستا په بريت کې ښخ شو تر دروازې پورې جوړه در سره تلمه
تر مُشادۍ لونګی د جار شم په سر د ستا ده مزه ما ته راکوينه)

په همدې ډول دا لړۍ تر هغه راوانه وي تر څو چې يوه ډله پړه ومني او يا خو د سحر لمر را وخيږي کله چې په وادونو کې سندرې ويل کيږي ويونکي ډير وخت کوښښ کوي چې د هغو کسانو نومونه په لنډۍ کې ياد کړي کوم چې دوئ يې د ښادۍ په مراسو کې ګډون کړی لکه لاندې مُصرۍ

(دا نن ښادي د اکبر خان ده *** صبا ښادي به د ګلاب غيږې ته وړمه
د اکبر خان خوښی لپاره *** زه به سندرې تر صبا پورې کومه
دا نن واده د اکبر خان دی *** مبارکي به يې مور او پلار ته ورکومه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لرو پرتو کليو او باندو کې ځوانان په حجرو کې سره راټوليږي او سيباتونه او ميلې جوړه وي او د ټپو په ويلو سره د ژمي اوږدې شپې رڼې کوي. هغوی هم دا د لنډيو سيالي تر سره کوي او پړه ډله د بل وار راټوليدو مصارف په غاړه اخلي او د يو يا دوه چرگانو اولا خو د لاندي غوابنې په پخيدو سره د لنډيو سيالۍ ته لار جوړه وي (له بده مرغه اوس دا ډول ناستې ډيرې کمې تر سترگو کيږی) په څنو سيمو کې د غم په ورځ هم د وير ټپې ويل کيږي هغه داسې چې کله څوک مړ شي نو د کورنۍ غړي يې او نور خواخوږي يې په ژړا کې د غمجنو مُصرۍ په ويلو سره د زړه بړاس وباسي لاندې مُصرۍ ته ځير شئ

ما د اوږدې لارې شميرلې *** زه د دې لنډو لارو څه خبره ومه
ما د قيامت تمه لرله *** ظالم مرگي را نه جُدا په دنيا کړينه

لنډۍ په ليکونو کې هم غټه ونډه لري دوستان 'اشنايان 'خپل خپلوان ' مسافر او عاشقان يو بل ته په خطونو کې په زړه پورې مُصرۍ ليږي دوستان د خپلې دوستۍ اظهار کوي اشنايان' خپلوان د يو بل په پيژند گلوي او خپلوي فخر کوي ' مسافر د خپلې روغتيا ' کار او راتگ حال بايانوي او عاشقان خپلې گيلې ' غمونه ' ناخوالې ' کړاونه ' د کليوالو او غمازانو ظلمونه او د ريبار د دوه رنگۍ څخه سر ټکونه د لنډۍ په ژبه کې ليکي. دلته يې څو مثالونه را اخلو

دوستانو يو تر بل ځاريږۍ *** ما د مجلس ياران ليدل چې خاورې شوونه
دوستانو ما ته دعا وکړۍ *** چې مې په خپل وطن کې وشي نصيبونه
زما خواږو خوارو دوستانو *** له تاسو بيل يمه ژوند خواند نه راکوينه
کاغذا لاړ شه په هوا شه *** په مسافر اشنا مي وايه سلامونه
سالو به حالا خپل په سر کړم *** چې د اشنا وطن کې کيږدم قدمونه
په بسم الله به د اشنا کړم *** په کليمه به د يارۍ ته راضا کړمه
اشنا زما نه مرور دی **** په څه خبره به په خولا راسره شينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدايه ته ما گل د گلاب کړې *** چې د اشنا په غيږ کې پاڼې پاڼې شمه
وطن د زيړو گلو باغ دى *** د مسافرو په کې نه شته نصيبونه
مسافري مې کړي نه وى *** ځان مې د سيند په اوبو وړى وى مينه
روږا به تيره په سفر کړم *** اختر ته کلي ته درځم خوشاله يمه
چې خط مې درشي ور ته ژاړه *** ما چې ليکه ورته مې ډير ژاړلي دينه
تا ته يوه کړي ما ته بله *** رويبا د خپلې يارى دم پکې تړينه
قلمه زر زر پرې چليگه *** خط مې د يار په لوري ځي ناوخته شونه
چې خط مې در شي اور په بل کړه *** چې زما مينه پکې شنه لوخړه شينه
سلام د راغى ته را نه غلې *** په کار مې نه دي بې ديدنه سلامونه
کاغذ ه بخت کې تر ما ښه يې **** زما سلام دى ته به وکړې ديدنونه
خدايه دا پورې کلى وران کړې *** د دوه مينو يې ناغې تړلي دينه
تر مونږه ښکته پنجاب ښه دى *** په دوه مينو باندې نشته بنديزونه

همداسې د ساز او ټنګ ټکور په برخه کې مُصرۍ ځانګړې ځای او خوند لري د پښتو ژبې ډیرو سندرغاړو په خپلو کسیټونو او سي ډي ګانو کې په بیلابیلو طرزونو او کمپوزونو کې ټپې ویلي دي ځنې سندرغاړي مستې ټپې د مست ساز سره ځنې د اتڼیز ساز او ځنې بیا غمګینې ټپې په داسې انداز سره بللي چې نیغ په نیغه د اوریدونکي په زړه اثر کوي په سترګو کې د اوښکو چینې تاندې کوي او د ګریوان دښتې خړوبه وي.

لکه څنګه مو چې وویل ډیرو سندرغاړو ټپې ویلي دي خو د پښتو ژبې خوږ غږیې سندربول هارون بادشاه ټپو ته نوی رنګ او ښکلا ورکړه هغه د (اول به کله کله غم وو *** اوس مې پټې شوږ کارونډې پکې کرمه) په ویلو سره په لنډیو کې نوي ساه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژونـدى كـړه وروسـته د ټولـو د مينـې وړ سـندرغاړى رحـيم شـاه دا سـاه پسـې اوږده او ځـانګې خـواره كـړه او پـه همـدې كمپـوز يـې پـه اُردو كـې چـې (پهلـې تـو كبـې كبـې غـم تـا *** ابې هـر پـل مـې تيـرې يـاد سـتاتې هـې) د يـو ښـكلې موزيـک سره ټپـې وويلـې چـې دا وخـت ټپـو خپـل وزرونـه تـر هندوسـتان٬ ايـران او تاجكسـتان پـورې وغـړول د هنـد نـامتو سـندرغاړې اُلتـاف راجـا هـم ټپـې زمزمـه كـړې او نـورو درې او فـارسي ژبـو سندرغاړو هم د اوس لپاره همدومره......

چې پښـــتانه پكې اوسيږي *** زړګى مې غواړي چې پرې وشيندم ګلونه
دا اخيرې مُصرى د دا وې *** اخير يې مه كړې د ځوانانو مجلسونه
په مينه «« ځدراڼ »» سويړن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا ب پ ت ټ

اب کوثر جانانه راشه
د بېلتانه په سفر ځم تږی به شمه

اب و دانه مې شوه تمامه
لیلا په زړه راکړل د تورو گوزارونه

اللّٰه دې تا په چا مین کړي
چې تن دې روغ وي زړه دې پټ کوي دردونه

اللّٰه درې ژر تیاره ماښام کړي
چې کچکول واخلم د یار در ته ودرېږمه

اباسین بیا په څپو راغی
په سر یې راوړه سپینې خولې زېړ پېزوانونه

اباسین بیا څپې څپې دی
هره څپه یې ورانوي د پگړۍ ولونه

اباسین راغی غاړې غاړې
په سر یې راوړه کشمیري د خیال شالونه

اپت وهلي کښت ته راغلم
نه یې شین توب شته نه هغه خوند راکوینه

اټې اټې زلفې دې توی شوې
د پا غوندې په دود دې سر سپین شومه

اجر و جزا د عمل حق ده
څوک چې د نېکو عمل کړي نېکي به وړینه

احمده خدای دې جنتي که
تر هندوستانه پورې تا کړي جنگونه

اختر به بیا وطن ته راشي
زړگیه تللی جانان بېرته نه راځینه

اختر پرون ؤ پرون تېر شو
دا د دامان کوترو نن سره کړه لاسونه

اختر پرون تېر شو عالمه
د بغدادو کوترو نن راغلل سیلونه

اختر په منډه منډه راغی
نه مې نتکۍ شته د نه د غاړې تاویزونه

اختر په ټوکو ټوکو راغی
نه مې اوړۍ شته نه د غاړې تاویذونه

اختر په ورځ دې سینگار کړ
څوک دې په زړه دي که ډاډه وهې ټالونه

اختر ته ډېره خوشالېږم
زما دیار وعده اختر دی رابه شینه

اختر چې تېر شي بیا به راشي
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه

اختر د واړو مبارک شه
دا د ځوانۍ عمر په بېرته نه راځینه

اختر دې تا ته مبارک شي
چې لاس او پښې دې بې حنا اور لگوینه

اختر له تا سره ښایېږي
نور خلک خوشې د اختر هوس کوینه

اختر نژدې دی روژه لاړه
لیلا به چاته سرې منگلې ښکاروینه

اختر نژدې دی یاره راشه
مبارکي به یو وبل ته ورکوونه

اختره ستا د برکته
د جنکو په سینه زانگي زیړ گلونه

اخر به مرم پاتې به نه شم
ته چې دا سپینه سینه ږدې په دېوالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخر به پاتې شې ميدانه
مسافر کډۍ باروي وطن له ځينه

اخر به خاورې شې بدنه
که دې هر څو پر وطنو وگرزومه

اخر به خاورې شې جانانه
ما اشنا سترگې نا اشنا ليدلې دينه

اخر به خاورې شې صورته
که دې هر څونه په زربفتو کې ساتمه

اخر به دا دنيا شي ورانه
تر خاورو لاندې به شي ښکلي بشرونه

اخر به کند کچکول راواخلم
چې کبرجن جانان مې نه کوي پوښتنه

اخر به مرم پاتې به نه شم
که د فولادو کلا تاو له ځانه کړمه

اخر به وران شې پېښوره
د ننگرهار نجونې ښېرا درته کوينه

اخر ته داسې درته وايم
اجازه واخله چې جوړه کابل ته ځونه

اخرنی ځای دې لحد دی
ظالمه مه کوه په ما ډېر ستمونه

اخيري ورځ ده راته گوره
بيا به د يو بل د ليدو ارمان کوونه

ادکې مورې څراغ بل کړه
د مومن خان په وينو سره شول بالښتونه

اذان په ځنډ کوه طالبه
زه د جانان غېږې ته اوس ورسېدمه

ارام د زړه مې پرې و نه شو
که مې له سرو سترگو ويني تويومه

ارمان ارمان تېره ساعته
پيدا به نشې که ملنگ درپسې شمه

ارمان ارمان خپله وطنه
د خپل وطن جامې مې ولوېدې له تنه

ارمان ارمان د دا دا کوره
د ډکه شکوره به چاپېره تاوېدمه

ارمان ارمان دی لويه خدايه
چې همېشه مې د جانان کړای مجلسونه

ارمان به وکړې وخت به تېر وي
بيا به وطن راپسې گورې نه به يمه

ارمان به هلته زما درشي
چې سور پالنگ درته يوازې پاتې شينه

ارمان به هلته زما درشي
چې کټ مې واخلې تورو خاورو ته مې وړينه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې ځوځان په قبر وسپړي گلونه

ارمان به هلته زما درشي
چې مې د سخات پيسو ته ونيسې لاسونه

آسمانه درز وهه راولېږه
په ما قيامت دی چې په ټولو قيامت شينه

اسماني تندر شوې جانانه
په ما راپرېوتې ذرې ذرې دې کړمه

امانتې مې گور کې کېږدئ
که اشنا راشي ما به خپل کلي ته وړينه

آواز يې اورم کتی نشم
په ښاپېرو مې سر و کار دی وبه مرمه

اوبه د بر گودر خوږې دي
زه د جانان لپاره کوز گودر له ځمه

اوبه د کوز گودر خوږې دي
ليلا د يار لپاره بر گودر ته ځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبه دكوز گودر خوړي دي / زه د مين د پاره بر گودر ته ځمه
اوبه دهر گودر خو ړي دي / جانانه ستا لپاره كوز گودر ته ځمه
اور چې بليږي اخر مړ شي / د مينې اور سړی تر عمره سوزوينه
اوښكي مې سيند غوندې بهيږی / بيا به د سيند د غاړی نهكوم سيلونه
اول به ته ورته حيران شي / كه مې ښكاره كړه د زخمي زړگي داغونه
اول به كله كله غم و / اوس مې دوتر شو كروندې پكې كومه
اول دې ويل چې رامين شه / اوس راته وايې چې خپل كار كوه مينه
اول مې فكر درته نه و / اوس مې د زړه ستنې كړې درپسې دينه
ايمان دې ښه راته معلوم دی / په رواجي برېتو دې مه وهه لاسونه
بابا ته لاړې سوال دې وكړو / په زړه دې زه وم كه دې نور كول سوالونه
بابادې ماوژلی نه دی / چې راته نيسې دزړې ولې بندونه
باباكوچيانوته مې وركړه / چې تورپېكی مې دنښتروبادوهينه
باباگلان دباغه راوړه / زه يې پېيمه جوړومه امېلونه
بابامې نه دركوي ياره / لاړشه باباباندې مې وكړه تاويذونه
باباولي پركندهاردی / زماجانان يې وزيارت ته تللی ونه
بابوټيكس دې ببرته واخله / زه مې شيرين جانان دكن ته نه لېږمه
بابوټيكس دې ببرته واخله / مامروراشناپخلاكړببرته ځينه
بابوكره زموږ وطن دی / جندوله تاته سلامې راغلی يمه
باتی دتېلوپه زورسوځي / ماته ديارغمونه اورشول ويې سومه
باچارخصت راكه چې ځمه / چې په وطن موغنم زېړ لويې كومه
باچاهي تخت مې په كارنه دی / جانان به لوكازه بې وړي ټولومه
باد د جنت پكي لگيږي / د غرمې خوب د شاليلا دېرې ته وړمه
باددبهی په كې لگېږي / دغرمې خوب به دليلادېرې ته وړمه
باددپغمان له لورې راغی / زمادياردزلفوبوی ماته راوړينه
باددختن دی راالوتی / ياعنبري زلفې جانان سنبالوينه
باددې پلوله مخه يوسه / چې گلابي مخ دې په سترگووينمه
بادسبازماقاصد شه / زماشيرين اشناته يوسه سلامونه
بادسبايارمې ويښ نه كړې / دسهارخوب پرهلك ډېرغالبه وينه
بادمې ديارله لورې راغی / په وازه خوله به يې كوگل ته تېرومه

بادنن له پاسه که ښکې دی
بوی دجانان مې په دماغ ولګېدنه

باده پربادمې سلام وایه
پرهغه بادچې داشناپه لورې ځینه

باده په باد مې سلام وایه
په هغه باد چي د جانان په لورې ځینه

باده دخدای روی مې دروړی
ژرراته وایه ګران زړګی څه حال لرینه

باده دیارحالونه راوړه
ظالمان شته دي ماویارته نه پرېږدینه

باده دیارله لورې راشه
ماته ملهم شه چې مې جوړشي پرهارونه

باده سلام په جانان وایه
هغه سلام چې باده تا راوړی ؤنه

باران داوښکومې ورېږي
بې نیازه یارراته په زړه راکړل زخمونه

باران که اوري باک یې نشته
واورې دې نه اوري چې لارې بندوینه

بارانه ورو ورو واورېږه
دمسافرجانان مې نشته دالانونه

بارانه ورو، ورو پرې ورېږه
په مسافر اشنا مې نشته دالانونه

بارانه ورو، وروپرې ورېږه
وړې، وړې جنکۍ غره ته تللي دینه

باغ ته دې تګ مناسب نه دی
ګلان شرمېږی مخ په پاڼوپټوینه

باغ چې دزاغ په حواله شي
بلبل نری فریادکوي له باغه ځینه

باغ له دې تله مناسب نه دي
پخپله ګل یې ګل دې ستاسلام کوینه

باغچه په ګلوښه ښکارېږي
لکه دپېغلې سینه ډکه په ګلونه

باغچې دګلوشوې سمسورې
باغوان وختي لښتي پر باغ تړلي دینه

باغوانه باغ مې دې خوښ نه شو
چې په کې نشته درامبېل چامبېل ګلونه

باغوانه پاڅه چې سهار دی
ګلان دتندې درته خواست داوبوکړینه

باغوانه ورشه باغ سوتره که
سبادرځمه دګلاب سیل به کومه

باڼه دې مړه دي ښکته ګوري
لکه چې مور دې نوره کور کې بندوینه

باڼه دی ورو جګ کړه شیرینې
ما ته دی سم د زړه په سر ټو مبلی د ینه

بدن دریاب زړه مې ګودر دی
د غم ویلی پکې رګونه تللی دینه

بړستن دې واغوسته ویده شوې
په زړه دې نشته د شرین جانان غمونه

بله ډیوه شه راته کښېنه
زه دې پتنګ ستا د دیدن راغلی یمه

بنګړو دې نیمه شپه کې شرنګ کړو
زه دې بهر تمبو ته لاس په نامه شومه

بنګړي نیم ښکته کړه نیم پورته
چې په خالي مړوند دې سر ولګومه

بوټي راټول کړئ اور پرې بل کړئ
زموږ دستور دی په رڼا خوله ورکوونه

بورا به خدای په ګلو موړ کا
باغوانه ستا نیمګړی نیت مې ژړوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به پدې کلي رانشم
د کلي مینځ د لېونی ورسېدنه

بیا به د کلي په منځ نه ځم
د کلي منځ دلېونی ورسېدنه

بیا به دیار کلي ته نه ځم
په خندا لاړ شم په ژړا بېرته راځمه

بیا به دې نوم په خوله وانخلم
بېګاه دې مور له دروازې شړلی یمه

بیا به نری جامې ونکړم
باران لمده کړم اشنا ټوله ولیدمه

بیلتونه چیرته چې ځی لاړ شه
ګودر ته مه ځه چې بې تا پاتی شینه

بې غېر له تا مې عمر ګران دی
زه به دا ګران عمر تر کومه تېرومه

بې ننګه ننګ راباندې وکړه
سبا مې ستا په سر پانسی ته خېژوینه

بې وفا هله راته وایه
چې ته لوګی شې زه لمبه نه شم مینه

بېګا مې مړ په خوب لیدلی
سبا مې سرو شونډو پترې نیولې وونه

بېګاه په خوب کې ژړا راغله
د مینې یار مې در په در غواړې خیرونه

بېلتون په هر چا مېلمه کیږې
ماته چې راشې نو کلونه تېروینه

بېلتون د خلکو د خندا کړم
ځکه هر وخت ګرېوان شلېدلی ګرځومه

بېلتون دې قدر رامعلوم کړ
اوس به سلام په دوه لاسه درته کومه

بېلتون یواځې په ما ندی
بېلتون شمال دی هره پاڼه رېوینه

بېلتون یوازې په ما ندی
د بېلتانه د لاسه ډېر فریاد کوینه

بېلتونه راشه ستړی مه شې
زړه مې پښتون دی مېلمه نه خفه کوینه

بېلتونه کور دې راته ښایه
د زور دې نه یم ننواتې به درځمه

بیا به منګی ته ګو تی نه کړم
مور د ګودر د تلو نه ما منعه کوینه

پاچائي تخت مې په کار نه دی
جانان دې لوکړې زهبه وړې ټولومه

پاچائي تخت مې په کارنه دی
مادې دیارله خنګه نه جداکوینه

پاس پراسمان راشه رامداره
داسمې لارې راښېزونیولې دینه

پاس پراوړودې منګی مات شه
چې دسینې په خوړ دې راشي سېلابونه

پاس پربام مه خېژه کوترې
پورته اسمان کې به شین لمرشرمنده شینه

پاس په کمره ولاړه ګله
نصیب د چا یې اوبه زه درخېژومه

پاس په ګودر د پیغلو جنګ شو
د سور سالو میر منې ما تې ګډوینه

پاس په ګودر ولاړه ګله
یا به دې راوړم یا به مړ درپسې شمه

پاس په ګودر ولاړې ګله
نصیب د چا یې او به زه در خیژومه

پاس په هوا راشه جانانه
لارې کوځې د غمازانو ډکې دینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاس په هوا راشه جانانه
د گودر لاري راڼيزو نيولی دينه

پاس په اسمان کې ږدې وشوې
چاويل ملوک دی دبدری سلام ته ځينه

پاس په اسمان کې ستوري ښکاري
اشناويده دی مايې وکړل ديدنونه

پاس په اسمان کې ستوری زه وای
نجلی وېده وای مايې وکړای ديدنونه

پاس په اسمان کې گړزهارشو
جينکی ژاړي کشمالي ړای وهينه

پاس په اسمان کې مرحباشوه
محمدوخوت داللّٰه ديدارته ځينه

پاس په بلی کوترې راغلې
زه په پوړوديارپوښتنه ترې کومه

پاس په بنگله کې فريادخېژې
يارنځوران دي يامين ببل شوي دينه

پاس په تيرااوره بارانه
دپېښورپه برخه سېل دی رابه شينه

پاس په سينه ځای راته جوړکه
مزل وهلې ځمکه ځای نه راکوينه

پاس په کمره ولاړه گله
نصيب دچايې اوبه زه درخېژومه

پاس په کمره ولاړې زرکې
بازمې رنځوردی له خولې وينې تويوينه

پاس په گودردپېغلوجنگ شو
دسورسالومېرمنې ماتې گډوينه

پاس په هواراشه جانانه
داکوزې لاري بېلتانه نيولې دينه

پاس د آسمان ستورو ته گوره
په تا مې دومره دي د سپينې خولې پورونه

پاس داسمان ستوروته گوره
پرتامې دومره دي دسپينې خولې پورونه

پاکه مولا که ته يې واخلې
سړی سړی نه دی په بند يې ناسته يمه

پالنگ دسرونالی دزرو
ليلادسروززروغنچه خوب په کوينه

پالنگ ديارسره ښه ښکاري
نه مې خوښېږي دابې ياره پالنگونه

پام کوه واردې خطانه شې
دگلوځانگه دې پرسرولاړه يمه

پانسی دزلفوماته راکړه
زه بېلتانه په مرگ خوشاله کړم مينه

پاولی ديخ سينه دې تخت دی
چې درنژدې شم زړه مې يخ لاندې کوينه

پتنگ په خاص څراغ مين دی
ښايسته خولړدی ځان پرې نه کبابوينه

پتنگ خويوځل شهيدشوی
افرين ماته چې مدام سوزم مينه

پتنگه خاورې دې په سرشوې
شموته جوړشوه په ښيښوکې مقامونه

پتڼ په منځ دبازارراغی
شمعې مخ پټ کړويلې نه دې پېژنمه

پتڼ له شمعې په څنگ نه ځې
زه به ديارله غمه ولې پرځنگ ځمه

پتڼ له ما نه زده کړه وکړه
ځکه خپاره وزرونه شمعې له ورځينه

پتنه راشه که پرې سوځې
ستاداجل شمعه په لاس کې گرځومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پټ به دزړه دردونه تېر کړم
بې درده یارته به ونه وایم حالونه

پټ به دیار له غمه ژاړم
پټې به وینې لړمانه ته تېرومه

پټ به دیار له غمه ژاړم
چې مې په درد ظالم خبر نه شي مینه

پټ د گودر په غاړه کینه
چې یاره پټ به پټ وکړو دیدنونه

پټ کرمونه درب ډېر دي
جانان ته وایه وارخطانه شې مینه

پټکی دې کوږ په وریځو کېده
زه د همزولو په کتار کې ناسته یمه

پخوا به کله کله غم وو
اوس د غمونو قافلې راسره ځینه

پر گودر څه بلا لگیږي
چې کشر ورو یې بدرگه ورسره ځینه

پر گودر گڼې ونې کیږده
چې شا لیلا منگی په سوری ډکو ینه

پر گودر ننبه راته کیږده
د ما زد یگر اوبو له ځم وا به یې خلمه

پردېس ځوانانو سره خوند کړي
چې جنکۍ په سفر ځي ارمان راځینه

پرگودر سپینه سینه اوړی
په لاره تیر یدم ودی ویشتمه

پرگودر سور سالو ښکاره شو
ماوې دی تورو اوبو اورواخیسته مینه

پرهر پرهر په توره راشې
چې پرهرونه دې گنډم خوله درکومه

پرېږده چې خړ سېلاب مې یوسي
په لامبوزن اشنا مې ډېره نازیدمه

پرېږده چې سپي مې غوښې وخوري
بې وفا یاره در په در دې لټومه

پرېږده چې سرو وینو کې رنگ شمه
د نیمې شپې له دیدن نه کراریدمه

پلار یې د بر کلي ملک دی
لور یې د کوز کلي منگي راډکوینه

پلاریې دبر کلی ملک دی
لور یې د کوز کلی منگی راډکو ینه

په ا خرت به لالی غواړم
په دې دنیا یې ظالمان نه راکوینه

په اخرت کې به ناري کړم
چې ناداني وه په گناه نه پوهېدمه

په اوښکو لوند گرېوان مې گوره
ستا له پېغوره مو رپه کور بند کړی یمه

په باغ کې سرې غوټۍ ته وایه
چې تاته تور کشمالي ډېر سلام کوینه

په بام ولاړه یمه زنگېږم
د خوبه نه یم د یار غم غلطومه

په بل وطن کې پیدا نشوې
د نارنج گله ننگرهار ته به درځمه

په بنگو چرسو مې کار نشته
چې د جانان په کوڅه تېر شم نشه شمه

په پتاسو دې اموخته کړم
اوس د جوارو ډوډۍ خوند نه راکوینه

په تصور مې ځان پاچا کړ
چې سر مې جگ کړلو گدا د دونیا ومه

په تن مې تور چینجي لگیا شول
زړه تربڼه ساتم پکې ستا مینه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تناره مه ورغورځېږه
د وربل څوکې به دې اور وسوزینه

په تور لحد کې به ناري کړم
زه د دنیا نه ارمانجن راغلي یمه

په تورو ټوک ټوک شي مړ مشي
چې پرهرونه دې ګنډم خوله درکومه

په تورو سترګو یې شهید کړم
توري جنډې راباندې ودروئ مینه

په تُهمت مه شرمېږه یاره
په ښو ځوانانو پسې تل وي تُهمتونه

په جدایۍ دې خفه نه یم
خفه پدې یم چې رقیب دې خپلوینه

په جهان دوه څیزه مزه کا
یا سپینه خوله یا د بوړي توپک غړونه

په څه خفه په څه جدا شوې
اوس راته وایه چې توبه ترې اوباسمه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې به درنه ولې بېلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د زړه کوځې درځنې کله بیلومه

په خوله به جنګ درسره وکړم
د سترګو لاندې به زارۍ درته کومه

په خولې توبې توبې اوباسم
په تا مین زړګی توبې نه قبلوینه

په دا یوه خبر خوشحال یم
چې خان غریب به ټول یوې خاورې ته ځینه

په داسې خلکودې بدل کړم
چې دعزت سرمایه بالکل نه لرینه

په دیواله مې سر اوچت کړو
جنۍ لګیا ده ځانله سترګې توروینه

په زړه به لویه تیګه کېږدم
جانانه تانه به یې ورو ورو صبرومه

په زړه دې ډېر داغونه راکړل
ستا دجفا کیسې به چا چا ته کومه

په زړه مې غر دګیلو پروت دی
هله به یې وایم زه دې سر په زنګون ږدمه

په زنګدن دې ژبه بند شه
ماته دې ټول عمر دروغ ویلي دینه

په زنګدن کې مې رانغلې
د جنازې لاندې مې مه څه مخ تورنه

په زنګدن مې راحاضر شه
بیا تر قیامته پورې نشته دیدنونه

په زنګدن مې راحاضر شه
چې په سلګو کې سترګې تاته واړومه

په زیارتونو به جوړ نه شم
ما به د سپینې خولې ازاد اخیستی وینه

په ژړا هغه خلک ژاړي
چې د محفل یاران یې تورې خاورې شینه

په سپینه ږیره راپسې شوې
رب خو دې مړ کړه د لمسی په ځای دې یمه

په سر دې کوم غماز ولاړ دی
چې دې زما غریب یارۍ ته نه پرېږدینه

په سور سالو کې ګناه نشته
ګناه نجلۍ کې ده چې ړنګه بنګه ځینه

په صبر صبر پوره نشوه
سبا مې نیت دې بې صبرۍ ته ملا تړمه

په صورت روغ درته ښکاریږم
لکه غنم د زړه په سر چاودلی یمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غټو سترګو دې مين شوم
ځکه مې غټې غټې اوښکې په مخ ځينه

په غم کې ستانه کمه نه يم
لېونۍ نه يم چې به کلي خبرومه

په کټ کې سمه ځای راکړه
لکه لړم په دېوالو رااوښتی يمه

په کشمالو کې مې حلال کړئ
چې جنازه مې ښاپيري اوچتوينه

په کوځه تېر شوم ګناهګار شوم
شړنګار يې خيږي زولنې راته راوړينه

په کوژدن شوې مئين مه شې
ته به ولاړ يې دا به بل ته ودوينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما ويل دې سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر څه ټکه لو يدلی
چې کشره خور يې بدرګه ورسره ځينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
ما وېل دا سپينو اوبو اور واخيست مينه

په ګودر سور سالو ښکاره شو
چاوې سالو دی وچاوې اور ولګيده

په لاره تلې کړه وړه شوې
د ډېره خاله دې زېړ ګل وشرماونه

په لاره تلې مخ دې راستون کړو
د ظالم لورې په ګولۍ دې ووېشتمه

په لښتي ټوپ کړه بيا راټوپ کړه
چې د اوربل روپۍ دې ګډې وډې کړمه

په لوی ګودر دی ښځې پرې ولې
په نرۍ بادی يې وچوی مين دی کړمه

په ما دې ټول کلی خبر کړ
په تا دې يو دا دا خبر دی زړه دې چوينه

په ما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

په ما دې کړې څه بلا ده
چې دې د در خاورې په جېب کې ګرځومه

په مخ دې شړک د زلفو راکړو
ځکه مې اوښکې د ملالو سترګو ځينه

په مرګ به دواړه سره مړه شو
ارمان مې دا دی چې به وړاندې وروسته شونه

په مرګ به مړ راپسې نشې
دا لباسي اوښکې د هر چا په مخ ځينه

په مرګ به مرم پاتې به نشم
ګور ته به يوسم ستا رټلي ځوابونه

په مرګ دې نه مرې جانان خوږ دی
په رنځ دې پرېوزې چې پوښتنې له ی ورځمه

په مسافرو مې زړه نه سوو
اوس مې پرې سيزې چې مې يار مسافر شونه

په ناعلاجه مرض پروت يم
په اشنا دوه قدمه ګران دې نه راځينه

په نيمه شپه دې ببرې راوړې
ببرې دې نه خورم ما توتان خوږلي دينه

په نيمه شپه راشه جانانه
د زړه تمبې مې نيمکښو پرې ايښې دينه

په وينو سور لکه ګلاب شه
پښتنې ناوې به دې تور اوربل کې ږدينه

په يار مې ترخې زرغونې شوې
زه يې د ديدن په تمه يم چې رابه شينه

په يارانه دې پويه نه شم
په جدايۍ دې لکه مالګه اوبه شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیزوان په کورمه کې جوړیږي
پېزوان مې ستا برېتو کې بند شو
پېزوانه ستا نه گیله من یم
پېزوانه کوز شه اوبه وڅښه
پېغلتوب نیمه پاچاهي وي
پیغله گودر ته روانیږی
تا به په سرو وینو کې پرېدي
تا چې په مخ څپېړه راکړه
تاسی دی بر گودر ته گوری
تپه تیاره ده نه دې وینم
تر هدیرې راسره لاړ شه
تردې پوړي ټوپک دې ځار شم
تکل به کله د راتلو کړې
تنور چې تود شي اخیر سوړ شي
تورو ته سپین خلک پیدا دي
توره به نه کړې نو به څه کړې
ته بې وفا شوې زه دې هېر کړم
ته چې په ما پورې خندا کړې
ته چې زما د یارۍ نه وې
ته چې زما قبر ته راشي
ته د کوهاټ په غاښي راشه
ته د گودر غاړی ته راشه
ته ماز دیگر گودر ته راشه
ته ماز دیگر گودر ته راشه
ټبر دې ټول راباندې گران دی
ټکرې د ځان پسې راکاږې
ټگي دې وکړه ټکه یاره
ټنگه وعده راسره وکړه
ټوپک ویشلی به خدای جوړ کړي

د پېښور زرگره مات دې زه لاسونه
تر دروازې پورې جوړه درسره تلمه
د لیلا سرې شونډې خو تا ښکل کړې دینه
سبا اختر دی په سرو شونډو به دې وړمه
ورک ناویتوب شه چې دوه نیمې ورځې وینه
زړه يې منجله کړو پری منگی راوړی مینه
ما ژړوي د معشوقو دغه ظلمونه
د دلاسې سرې مې نشته وبه مرمه
د بیغلو جنگدی منگو ټی گذاره وینه
بنگړو ته شرنگ ورکړه چې ودې پېژمه
د جنازې بازو مې پرې نه دې مینه
په غاړه ستا دی کړه زه درسره ځمه
زه دې د لارې څوکیداره ناسته یمه
زړه چې مئین شي همیشه لمبې وهینه
ځکه د سترگو تور د سترگو مینځ کې دینه
چې دې شېدې د پښتنې رودلي دینه
زه بې وفا نه یم چې تابه هېرومه
خدای دې مئین کړه چې زما د خندا شینه
زما ویده زړگی دې ولې ویښونه
زه به په قبر کې اشنا خوشاله شمه
زه دره وال ټوپک په غاړه گرځومه
ما په منگی کې پراټې راوړی دینه
په گودر کیږی په اسانه دیدنونه
زه به منگی په لپو ورو ورو ډکو مه
زه ستا لپاره د وړو سلام کوومه
خاونده خدایه مېلمنه به د چا وینه
ستا دې ټگي زما دې صبر په خدای وینه
د جنکو په وعده نه شته اتبارونه
سترگو ویشتلی به رنځیږي مړ به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوټې ، ټوټې په تورو راشې
د بې ننګۍ آواز دې رامشه مينه

ټوټې ټوټې درباندې زه شوم
په بخملي سينه دې نور کوي خوبونه

ټوټې ټوټې زړه به راټول کړم
بيا به په نوم د ياراني سړی رټمه

ټول مې د زړه په سر راټول شوي
ميرات شي غمه په خندا دې تېرومه

ټيکرى د ځان پسې راکاږي
خاوندِه خدايه مېلمنه به د چا وينه

ج چ ځ څ خ

جانان په هيڅ نه رضا کيږي
د دروغجن ملا دې ورک شي تعويذونه

جانان زما زه د جانان يم
که په بازار مې خرڅوي ورسره ځمه

جانان زما سره پښتو کړي
چې سترګې توري کړي لکۍ ورته پرېږدينه

جانان مې ستورى د اسمان دى
نه ورختى شم نه مې زړه صبر کوينه

جانان مې لاړو اسماني شو
اسمان چې ځمکې ته راځي قيامت به وينه

جانانه تور څادر په سر کړه
ځان مرور کړه چې جرګه درولېږمه

جانانه ته خو داسې نه وې
د چا خبرې دې ضرور منلي دينه

جانانه ته خوداسې نه وې
ښايي جواري دې دبل چاخوړلي دينه

جانانه خپل وطن ته راشه
پردى وطن د مېړو قدر کموينه

جانانه خپل وطن ته راشه
په دالانونو کې دې لګي خړ بادونه

جانانه خپل وطن ته راشه
غمازان ستا په جدايى اختر کوينه

جانانه خپل وطن ته راشه
که خلک ډېر دي پرې اباد دي خپل کورونه

جانانه دومره په ما ګران يې
چې ته روان يې زه دې شمارم قدمونه

جانانه دومره را سره واي
لکه بر يښنا چې د با رانه سره وينه

جانانه راشه چې پخلا شو
زمونږه څوک دي چې به مونږ پخلا کوينه

جانانه راشه چې پخلا شو
عمر د ژمې مازديګر دى تېر به شينه

جانانه راشه دا دى وخت دى
پلار مې د سر سودا د بل سره کوينه

جانانه راشه که ديدن کړي
د زنګدن خولې په ما راغلي دينه

جانانه راشه که راتلى شې
ښکلى بشر مې په کفن کې پټوينه

جانانه زېرى مې درباندې
زمونږه کډه ستاسې کلي ته درځينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جانانه ستا د زړه لپاره
زه په غرمه د ګودر غاړې له درځمه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه په زړه شپاله کې ببرې ټولومه

جانانه ستا دیدن لپاره
زه د کابله په ټکس راغلی یمه

جانانه غلی غلی ګورې
یا دې څه ورک دي یا دې زه لیدلې یمه

جانانه غم دې دومره خوږ دی
چې د دنیا خواږه یې خاورې ایرې کړنه

جانانه فکر پکې وکړه
مینه سور اور دی وارخطا نشې مینه

جانانه ولې لېونی شوې
په لاره ځې په تیګو ولې زیارتونه

جانانه ویښ یې که ویده یې
ستا په کوڅه مې لاس ترلی تېروینه

جدایي راغله لارې دوه شوې
مرګ مې قبول دی جدایي نه قبلومه

جنۍ د پلاره دی ویر یږم
ګودر ته راشه کور ته نه درسره ځمه

ځان په ازغوباندې سوری کړه
که چېرې غوارې دیارغېږه کې خوبونه

ځان د وطن په شمع سیزه
چې پتنګان دې د زیارت طواف کوینه

ځان دې زما په دیدن موړ کړه
بیا به مخ په سپین کفن کې پټوینه

ځان یې زړو جامو کې جوړ کړو
لکه په وران کلي کې باغ د ګلو وینه

ځای د داغلو په کې نشته
جانانه څله داغوې داغلي زړونه

چا یې پلو لیدلی نه و
اوس د تورخم په سرک ځي سرتور سرونه

چرګه مرۍ کې ناسور شه
زه د لیلا غېږې ته اوس راغلی یمه

چنار به ولې سر لوړ نه کا
چې جنکۍ ورلاندې سترګې توروینه

چې په ژوندون مې په کار نشوئ
که مې د قبر مجناور شې څه دې کړمه

چې په ښایست مې خفه کیږې
نور به د ځمکې خوب کوم چې ژېړه شمه

چې په مرض مې نه پوهېږې
طبیبه مه ګوه زما د لاس رګونه

چې پېغله لور یې په کاله وي
پس د ماښامه دې پنځېزۍ ګرځوینه

چې پېغله لور یې په کاله وي
د هغه کور سابه جوارۍ مزه کوینه

چې تاته ګورم ژړا راشي
چې ځانته ګورم په ما لا ډېر دي غمونه

چې تورو خاورو ته مې سپارې
په خولې مې کېږده د سورکو شونډو سرونه

چې توره نکړې نو به څه کړې
چې دې شېدې د ښتنې رودلي دینه

چې جنازه مې روانیږي
پاس په کفن باندې مې وشینده ګلونه

چې چېرته ته وای هلته زه وای
نصیب تقدیر مې له تا لرې ګرځوینه

چې څوک له خپله ځانه دروندوي
ټولې دنیاته ددرانده ګومان کوینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې خط مې وايي ورته ژاړه
ماچې ليکه ورته مې ډېرژړلې دينه

چې خويندې کښېنې ورونه ستايي
چې ورونه کښېنې خويندې بل ته ورکوينه

چې د ديدن نصيب يې نه وي
په يوه کوڅه کې سره وړاندې وروسته شينه

چې راپسې نشې قرانه
زه د جانان لپاره لاس درباندې ږدمه

چې ژوندون وي جانان به راشي
چې ژوندون نه وي بيابه نه وي ديدنونه

چې سا مې اوځي رانږدې شه
په دواړو سترګو راته کيده سره لاسونه

چې سترګې تورې کړم شرميږم
چې شونډې سرې کړم غمازان مې نه پرېږدينه

چې سر زما وي ښنګل ستا وي
د هغه وخت په انتظار يم رابه شينه

چې سر زما وي ښنګل ستا وي
مزه به دا وي چې ويده د عمر شمه

چې سړی هر څومره پښتون شي
زړه چې مئين شي پښتو ټوله ترېنه ځينه

چې سور پرتوګ دې وکړو
نور يې زمونږ دکلي منع کړه چې مرمه

چې عاشقي يې کړې نه وي
د پادې خر دی سبا ځي بېګا راځينه

چې عاشقي يې کړې نه وي
هغه به څنګه د ايمان دعوه کوينه

چې فکر بند په زولنو کړم
چې رانه خلاص شي برابر جانان له ځينه

چې کله کله راپه ياد شې
دېوال ته کېنم ځانته غلی وژاړمه

چې کلي واله مې ګېلې
ځکه مې سوال د سپينې خولې درته کاونه

چې ماز د يګر شی زړه مې ښه شی
په ګودر حوړ شی د منګيو کتارونه

چې مازد يګر شی عاشقان ژاړې
چټه له خياله منګی وړی په ګودرونه

چې مې په جېب کې دولت ډېر و
خپل مې لا څه چې د پردو خپل شوی وم

چې مې د تورو سترګو وار و
د چا به کار و چابه هسې غږ کوونه

چې وعده وکړې پوره يې نکړې
ژبه يې پرې کړې چې وعدې پرې نه کوينه

چې وي پښتون اوپښتونکړې
داسې کسانوته به ګورې کړنګونه

چې هديره باندې تيرېږې
زما مزار ته مخ راواړوه مينه

چې يوړم يوړم اوبو يوړم
چې بې ګودره ګډ يدم اوبو به وړمه

چېرته عاشق سړی ولاړ دی
ساړه ساړه اسويلي کړي باد يې راوړينه

ځانګه به نن سبا کې ګل شي
ما يې په سر کې سرې غوټۍ ليدلي دينه

څنګ ته مې مه راځه جانانه
سبا به بوی د لونګين درڅخه ځينه

څنګه په سپينه جامه ګرځې
رب دې مئين کړه چې خيرن دې ووينمه

څنګه د ورايه په خندا شوې
لکه چې غم دې د زړه ټول هېر کړی وينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښنګه نرۍ يې لکه لښته
مور دې ړنده شه چې په تا اوبه راوړينه

څوک په رضا له ملکه نه ځي
يا ډېر غريب شي يا د يار له غمه ځينه

څوک چې په چا باندې مين شي
هغه غمجن شي د هر چا د خندا شينه

څوک چې په شنو سترګو مين شي
پس د ماښامه دې پنځېدزی ګرځوينه

څوک چې د ښکلو وفا غواړي
ماته کيسه د صنوبر راياده شينه

څوک چې د يار په غېږ کې پروت وي
په نورو خلکو د ړندو ګومان کوينه

څوک مې د حاله خبر نه دی
لکه چنار مې په ډډ اور ولګېدنه

خا ونده دا ګناه مې معاف کړی
بيا به دخوړ په عاړه نه کرم ګلونه

خال به د يار له وينو کيدم
چې په شين باغ کې ګل ګلاب وشرموينه

خال يې په غونډه زنه کېده
بيا ما ورپرېده چې پرې څه نخرې کومه

خاورې د يار د کوڅې راوړئ
پاس په کفن کې (لا اله) راته ليکينه

خاونده بيا دې پسرلی کړو
جونه شفتل کړي وړکي سيل ته تللي دينه

خاونده بيادی مازد يګر کړ
په ګودر جوړشو دمنګيو کتارونه

خاونده ټوله مې ترې ځار کړې
زما په سر يې غرغرې منلي دينه

خاونده څه چارې راوشوې
نه مې يار يار شو نه يې خلاص د غمه شومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې د ځوانی عمر په غم کې تېرومه

خاونده دا به دې رضا وي
چې نور دې ګل کړل زه غوټۍ ورژېدمه

خاونده دا به ستا رضاوي
چې دځوانی عمر په غم کې تيرومه

خاونده دا ګناه مې معاف کړې
بيا به د خوړ په غاړه نه کرم ګلونه

خاونده سل ځله ژوندراکړې
چې دجانان په مينه سل ځله مړشمه

خاونده کوم يو پکې خوښ کړم
مرګ او بېلتون راته جوړه راغلي دينه

خاونده ما خو داسې نه وېل
چې مساپر شم څوک دې خير نه راکوينه

خاونده ما د ګودر ګل کړې
چې جنګی مې شوکوې سر کې مې ږدينه

خاونده ما دګودر ګل کړی
چې جنګي مې شوکوی سرکې مې ږد ينه

خاونده مرګ په ځوانی ورکړې
چې جنازه يې د ارمانه سره وړينه

خاونده مرګ په ځوانی ورکړې
چې کلی کور يې د ځوانی ارمان کوينه

خبر مې کله کله اخله
د لېونتوب آواز مې نن سبا درځينه

خپلو جامو سره مې خښ کړئ
جانان په غشو د بڼو ويشتلی يمه

خدايه د مور يې ورته پام کړې
چې په لنډۍ زنه يې ووهي خالونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایه دا مور یې لېونۍ کړې
مئین پرې زه یم اوس یې بل ته ورکوینه

خدایه کوچیان په کوچ روان کړې
چې دا ښایسته بدرنګې ګډې وډې شینه

خدایه ګورګورې تورې مه کړې
جنکۍ سرې شونډې ورځې تورې راوړینه

خدایه مئین څوک په چا مه کړې
چې وس یې نه رسي په مخ یې اوښکې ځینه

خدایه نرۍ نرۍ باران کړې
چې د لیلا ګډې ترلې پاتې شینه

خدای به دې بیا راته محتاج کړي
زومبک زومبک څنې مې بیا راغلي دینه

خدای به دې زلفې په لاس راکړي
ماته د کلي ماشومان دوعا کوینه

خدای به مو بیا سره یو ځای کړي
دسمال راواخله اوښکې پاکې کړه مینه

خدای په ورې جلکۍ مئین کړم
د کوټنو ګټې په ما راچلوینه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
بیا مې توبه ده ښېرې نه درته کومه

خدای خو دې دا ځلې راجوړ کړه
خلک به وایي چې سپېره دی یار یې مرینه

خدای دې په تنګه کوځه راکړه
چې د سینې روپۍ دې ګډې وډې کړمه

خدای دې په داسې ځای کې راکړه
چې ته ناري کړې زه دې غېږ کې ټینګومه

خدای دې په سر منګۍ ټوټې کړه
چې په اوږدو زلفو دې راشي سېلابونه

خدای دې په واورو کې ایسار کړه
چې د تودې غېږې مې درشي ارمانونه

خدای دې د پوزې پېزوان مات کړه
چې د زرګر په دوکان دواړه یو ځای شونه

خدای دې د خولې لاړې دارو کړه
زه درتلی نشم بس دوعا درته کوومه

خدای دې زما کړه غونډې منډې
په سر به پنډې چلوم تابه ساتمه

خط مې لیکو قلم مې مات شو
د جانان نوم رانه نیمګړی پاتې شونه

خلک به وایي چې وړه ده
وړې زما په زړه چړې منډلې دینه

خلک تپوس له د رنځور ځي
زه چې رنځور شم د جانان تپوس وړمه

خلک چارګل خونړی بولي
ما د نتکۍ په ډنډر ډېر وژلي دینه

خلک دې وايي تُهمتونه
زه د لیلا په غېږ کې چا لیدلی یمه

خلک زیارت له پټاسې وړي
زه د جانان لپاره غونډه روپۍ وړمه

خلک شراب وڅښي نشه شي
ما د لیلا د لاس اوبه نشه کوینه

خلک قیامت ته خفه کیږي
زه خوشالېږم چې جانان به ووینمه

خلک له غمه امان غواړي
زه د جانان په غم کې ډوب خوشاله یمه

خلک مې ټول تپوس له راغله
هغه رانغلو چې یې پروت له غمه یمه

خلکو زړې یارۍ تازه کړې
زما په نوې یارۍ اور ولګېدنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکه ګودرګوري ګډېږی
زه بې ګودره ګډیدمه لا هو شومه

خمارو سترګو ته دې وايه
چې مې ماشوم زړګی نور نه ازاروينه شي

خندا کوې ياري دې نشته
تشه خندا د لباسې جنکو وينه

خود به يې زه د در ملنګ يم
چې سپينه خوله راته خيرات کې راکوينه

خولګی دې خورم نه پرې مړېږم
نامردې تا پکې ګني کرلي دينه

خولګی دې خورم نه پرې مړېږم
نامرې ټوله راپشا شه چې دې وړمه

خولګی مې خوره څو يې خوړای شي
شکره نه ده چې په تول به کمه شينه

خوله به په زوره درنه واخلم
وړوکی نه يم چې ځاري درته کومه

خوله به تر شونډو لاندې درکړم
په تورو غاښو مې لونګ کرلي دينه

خوله به د خدای په رضا درکړم
منګی مې ولی ښوروی لنده دې کړمه

خوله د ډېوې رڼا کې راکړه
په توره شپه کې دې زلفان خولي له راځينه

خوله د ملا د لور خوږه وي
د شکرانې چرګان يې ټول خوړلي وينه

خوله دې د تريو انار دانه ده
د رنځورانو قافلې درپسې ځينه

خوله دې د سپينو زرو جام دی
زما پرې پام دی چې موزي پرې اوبه څښينه

خوله مې غوښته ژبه يې راکړه
خدايه سخي نجلی ته ورکړې جنتونه

خولې ته مې سوړ اوسېلی راغی
زړګیه بيا به دې جانان ياد شوی وينه

د ډ

د اباسين څپې دې يوسه
چې مور دې شګې لټوي پلار دې خوړونه

د اسری منګولې نری غاړه
ګودر ته لاړه دچا ژوند خرابوينه

د اواړه ستا د زړه لپاره
چې د همزولو نه جدا ګودر له ځمه

د اوبو غرپ کولی نشم
په زړه مې ستا د مينې ليک دی وران به شينه

د بې وفا جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولی ولاړې دينه

د بې وفا نامه دې راکړه
تا څه ليدلي دي زما په زړه داغونه

د تور لحد نه مې زړه بد دی
ځوانان ايسار کړي پالنګ تش کور ته ليږينه

د تورو زلفو په ځنګل کې
يار په منګول کې ګرځوم چې ورک به شينه

د تورو سترګو ديدن راکړه
راباندې جوړ کړه بيا د خاورو امبارونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ټپو وار راسره کېده
ماته بې واره ټپې خوند نه راکوینه

د ټپې وار دربانډې راغی
شفتل خورکه رنګ دې زېړ وتښتېدینه

د ټولو بدو به توبه کړم
جانانه ستا دمینې نه توبه کومه

د جانان ژبې ته حیران یم
څومره خوږې پستې خبرې پرې کوینه

د جانان غم زما سایه ده
چې چېرته ځم زما نه مخکې وروسته ځینه

د جانان مرګ راته اسان دی
چې دی ولاړ وي زه به بل ته وخاندمه

د جلا لا ګودره وران شې
په جنکودې سا لنډی ولګاو نه

د جنازې بازو مې نیسه
چېرته به ما په راستی خوله درکړې وینه

د جنکو کاپرې سترګې
لوګی بهانه کړې ژړا یار پسې کوینه

د جنی څانګې وانګې ونه
ربه زمونږ په کور یې راولې خاښونه

د چا به شنې سترګې خوښیږي
څوک به په تورو سترګو ځان قربانوینه

د خپل وطنه به دې ورک کړم
ما په ملالو سترګو ډیر ورک کړې دینه

د خولې مې تورې وینې لاړې
زه د هجران ښامار په زړه خوړلی یمه

د ډاره غږ کولی نشمه
د سوال یاري ده اوس به ګډه وډه شینه

د روغیدو تمه مې نه شته
جانان په غشو د بڼو ویشتلی یمه

د ریبارانو ځای جنت دی
خدایه زما ریبار له ورکړې دوزخونه

د ریبارانو ځای دوزخ دی
خدایه زما ریبار له ورکړې جنتونه

د زړګي سره ناچاري ده
مین په تا یم ناز د ډیرو خلکو وړمه

د زړه دپاسه مې امبار شه
د جانان غمه د عمرونو ځای دې یمه

د زلزلې پشانتې راغلی
زه دې محفل کې د خبرو وویستمه

د زلفو تار مې اوبو دروړو
په غم شر یکه مینه نیسه ګودرونه

د سپینې خولې قیمت دې وایه
که سر پرې درکړم باقي دار به څومره شمه

د سپینې خولې یاران دې نور دي
شفتلو پنډو ته دې زه نیولی یمه

د سترګو جنګ دی ورته ټینګ شه
کاږه واږه باڼه په زړه ویشتل کوینه

د سور سالو مېرمن ته وایه
نور دې د ژوبلو زړګو نه اخلې ازارونه

د طالبانو دا عادت دی
د وظیفې سره مې ګوتې تاووینه

د غرغرې میدان ته راشه
سبا مې ستا په تهمت دار ته خېژوینه

د غرور جام به دې نسکور شي
په عاشقانو باندې مه کوه ظلمونه

د فکر ټال دې راته جوړ کړو
ته رانه لاړې زه یوازې زنګېدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کبرجن جانان د لاسه
د زړه دپاسه مې پولۍ ولاړې دینه

د کشمالو منجیله وکړه
چې خو شبوی دی د منګی د بیخه ځینه

د کوه قاف غر ته ختل دي
څوک چې یاري د بې وفا سره کوینه

د ګلاب مینځ کې ګل وچیږي
چېرته عاشق سړي به لاس وروړی وینه

د ګودر غاړه ورته نیسه
د نجلۍ خوی د مرغاوۍ دی رابه شینه

د لرې مرم د نږدې سوزم
افغانستانه زغم د دواړو نه لرمه

د لنډۍ ونې نه دې ځار شم
لکه سیسۍ چې په کمر ولاړه وینه

د ماز د یګر ګودره وران شی
په خندا درشم په ژړا درنه راځمه

د مازد یګر ګودر ته راشه
ما په منګی کې پراټي راوړی د ینه

د مازد یګر ګودر له راشه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه

د مازد یګر ګودر له مه ځه
پیغلی ابو پر ځای و ینې دکو ینه

د مرګي هسې نوم بدنام دی
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

د مړوند خوب چې چا لیدلی
د بالښت خوب ورته مزه نه ورکوینه

د مساپر یار زنکدن دی
مخ یې وطن ته کړئ چې سا یې وخیږینه

د مسافرو ډلې راغلې
زما د یار ډله وروستی ده رابه شینه

د ملکنډ د سر توتي وای
په اور ستي وای تهمتی نه وای مینه

د ملنګانو سره مل وای
ګډ په ځنګل وای چې مې نه لیدای غمونه

د ملنګی کچکوله مات شې
چې در په در دې ګرځوم تش دې راوړمه

د منکو ټو کتار یې جوړ کړو
لنډۍ بازار یې په ګودر ولګاونه

د منګوټو کتار یې جوړ کړو
لنډی بازار یې په ګودر ولګاونه

د ناز کتو دې اثري کړم
د کړس خندا دې لېونی د دنیا کړمه

د ناستې ځای دې راته ښایه
چې زه په هغه ځای کې وکرم ګلونه

د نیمې شپې راتګ دې ورک شه
زه په توده بړستن کې نېغه کیناستمه

د نیمې شپې سندرې خوند کا
څوک به مین وي څوک به ورک له ملکه وینه

د وطن تیګې مې خوراک وای
نه وای خوراک مې په پردې وطن ګلونه

د وفا تمه ترېنه مکړه
بې وفایي خو د هر ښکلي عادت وینه

د یار یوه شوه زما بله
نصیبه داسې سوال مې کله کړې ونه

د یدن دی سین کړه را لا هو کړه
زه په غاړه دګودر ولاړه یمه

دا اوسنې زلمې د څه دي
د جنکو پسې د پیازو غوټه وړینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا به د پاک الله رضا وي
چې د ځوانۍ عمر په غم کې تېرومه

دا به له ما نه پوره نشي
چې هر ساعت دې په جرګو پخلا کومه

دا په ځير ځير چې درته ګورم
ما درکې نښې د يارۍ ليدلې دينه

دا خو انصاف نه دی جانانه
چې دې مين کړم اوس مې نه کړې تپوسونه

دا خو د استا د يارۍ ټس دی
چې په زېړې مازديګر کډې بارومه

دا خو مې زړه دی چې لا ټينګ دی
دومره غمونه دريابونه وچوينه

دا دا مې نه درکوي تاله
راشه زما په دا دا وکړه تعويذونه

دا ستا به هېر وم که په ياد وم
زه چې قدم په قدم ږدم تا يادومه

دا ستا په سترګو کې پيريان دي
چې په تا راشي غوټې ماله راکوينه

دا ستا په مينه مې سوګند دی
ما دې خدای نه لري چې تا به هيرومه

دا ستا د دوه ورځو خندا وه
زه به ژړا درپسې ټول عمر کومه

دا سر ترلې مور دې مړه شه
چې پيشو ميو کړي دا به نېغه ناسته وينه

دا سر ترلې مور دې مړه شه
د ورځې خوب کړې د شپې تا رانه ساتينه

دا سرې منګولی نری غاړه
ګودر ته لاړه برګ منګی ترخکې وړينه

دا لېونی لېونی ګرځه
په چم کې ګرځه چې ډاوه دربانډې يمه

دا ما پخپله په ځان کړې
که مې ددې نه حال بدتر شي خوښ پرې يمه

دا مخامخ دېواله پرېوزې
تانه پناه دي توري سترګې شنه خالونه

دا نازولې لور د چا ده
چې هر سبا توروي سترګې ږدي خالونه

داده ګودر غاړه راواخله
لکه زخمی هيلۍ په ډبکې ناسته يمه

داسرې منګولی نری غاړه
لکه کو تره په مکيز ګودر ته ځينه

دځان عزت که چېرې غواړې
مدام کوه دنوروخلکوعزتونه

ددې ګودر غاړې ته ګوره
نری لوګی دی پېغلې زړونه وريتوينه

ددې نه لا وړوکی ښه وم
د جنګو سره به يو ځای ګرځېدمه

دريغه چې زه دیارکفن وای
چې په لحدکې ترې چاپېره وای مينه

دګودر خواکې وني کيږده
چې شا ليلا منګی په سيوری ډکو ينه

دګودر زر اجازت راکړه
ما ته کو څه کې جنکی ولاړی دينه

دګودر غاړه به ښا يسته کړی
ورله روان شول د بلبلو کاروانونه

دګودر غاړه پری ښايسته ده
ځا نګه دی خدای شامدام روغه لر ينه

دګودر غاړه دي اغزي کړه
په سترګو ړوند شی بخملی پښي لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګودر غاړه ورته نيسم
زما جانان پردی لار تللی رابه شينه

دګودر غاړه ورته نيسه
دجنلۍ خوی دمر غاوی دی رابه شينه

دګودر غاړه ورته نيسه
ليلا دجنو ميره ده مخکې دربه شينه

دګودر غاړه يې ناغه کړه
زلمو په غاړه کړه دصبر تاويزونه

دګودر هر بو ټی دارو دی
چې پری لګيږی د نجو نکو پلونه

دګودر هر بو ټی داروده
چې لګيدلی پری د پيغلو پلونه

دګودر هر بوټی تازه دی
هرمازد يګر پری جو نې سترګي لګو ينه

دګودر هر بوټی دارودی
جونی پری هره ورځلاسونه لګو ينه

دګودر هر مازد يګری ښه وې
چې جونې ټولی ماز د يګر سيل له راځينه

دمازد يګر اوبوله مه ځه
په ګودر زانګی دکوډګرو تاويزونه

دمينې دغه نښانې دي
ديوۀ زړګي نه بل ته لاره تللي وينه

دونيا د يار له سره ځار کړه
دونيا به تل وي ياران کله کله وينه

دې پورې کلي کې مين شوم
ملک يې ښوک دی ننواتې ورليږمه

ډولۍ يې ودروه غمازه
چې اخيري ديدن يې وکړم بيا دې ځينه

ډيوه رڼا کړه خوله مې واخله
سبا به وايې چې ما خوب ليدلی ونه

ډيوې مې بلې په مزار کړه
چيرته وختونو کې د مينې يار دې ومه

ر ز ژ

را پسې مه غپيږه سپيه
ستا د مېرمنې په سلا راغلی يمه

راځه چې دواړه ټال کې کېنو
ټال به بهانه کړو سينې مينځ به جنګوونه

راځه چې دواړه سره يو شو
زما ستا ښوک دي چې مونږ پخلا کوينه

راځه چې دواړه وطن پرېږدو
وروستۍ خبرې به سپين ږيري جوړوينه

راشه اينه دسمال دې واخله
نه دي ياري کړم نه دې نښې ګرځومه

راشه په زړه مې ګوتې کېده
چې عاشقي مې درمعلومه شي مينه

راشه په زړه مې ګوتې کېده
ياره په تا دي که په ما دي ډېر غمونه

راشه په سترګو کې مې خوب شه
زه شوګيرو د بېلتانه وهلی يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه زما په څنګ کې کېنه	چې درته ووايم د سوي زړه حالونه
راشه زما په څنګ کې کېنه	که تمباکو غواړې خولګۍ به درکومه
راشه زما په څنګ کې کېنه	که ته شرمیږې لاس به زه درواچومه
راکړی ګل دې ببړته واخله	زه د هجران په سفر ځم مړاوی به شینه
رامعلومیږي یار مې بایلود	د ببلتانه په جوارګرو واوښتمه
رب دې په مخ ږیره ښکاره کړه	چې د غرور کنډول دې دړې وړې شینه
رب دې زما کړه خپله یاره	ما ستا په سر باندې اخیستي تُهمتونه
رنګ به مې ولې نه توریږي	ما یې د غېږې لونګین خوړلي دینه
رنګ به مې ولې نه ژیړیږي	په ما یې کړي د زعفرانو تاویزونه
رنګ به مې ولې نه ژړیږي	چې مې اشنا د ماشومانو خوی کوینه
رنګ مې په تاپسې ژیړیږي	کم عقله مور مې د زېړي دارو کوینه
ریبار مې ډېر ګړندی راغی	چې مرور اشنا به څه ویلي وینه
ریباره خدای دې سزا درکړي	لېږلی ما وې بند دې ځان ته وتاړنه
ریباره ښه سوچ پکې وکړه	جانان ښایسته دی که خدای زه لېونی کړمه
زړګیه صبر شه مه ژاړه	تل به اشنا په سفر نه وي رابه شینه
زړګي ته ډیرې پلمې اوکړم	دیارسرې شونډې په پلمونه هیروینه
زړګیه پام چې مئین نه شې	اوس معشوقې په زړه داغونه لګوینه
زړګیه ځان ورته تکړه کړه	اشنادسپین مخ نه نقاب پورته کوینه
زړګیه خدای خبرکه روغ شې	د کړو وریځوپه خنجرخورې ګوزارونه
زړګیه دا دې زما حال کړ	د یار کوڅه کې د دیدن غواړم خیرونه
زړګیه صبر دې په خدای شه	په هغه ګل چې نازیدې د بل چا شونه
زړګیه صبر دې په خدای شه	جانان په غېږ خلکو ځان حسابوینه
زړګیه صبر شوې که نه شوې	که صبر نه یې له ګړنګ دې غور ځومه
زړګیه صبر شه مه ژاړه	څوک چې سرې شونډې ښکلوي رنځور به وینه
زړګیه صبرشه مه ژاړه	ستاپه ژړااشنادنازخنداکوینه
زړګیه مه یې رانه غواړه	د جانان کلي نه پرون را غلی یمه
زړګیه مینه پکې نشته	نن واړه ښکلي د لباس خندا کوینه
زړګیه هلته پاتې کیږې	چې په سیخونو دې ټومبي په اور دې ږدینه
زړګی زماروغ لیونی شو	اوس رانه غواړي دپردۍ څنګل خوبونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړگی مې تاسره بندي دی
د خدای لپاره بندي ښه ساته مینه

زړگی مې ټول پرهرپرهردی
دیاردزلفوپه تاروبه یې گنډمه

زړگی مې نشته چیرته ورک دی
زیری به ورکړم که جانان موندلی وینه

زړه په مثال دسوداگردی
چې چېرته خوښ شي هلته واړوي بارونه

زړه خو مې یو و چې تا یوړو
کدو خو نه دی چې به ونیسي گلونه

زړه مې په توپو نه نړیږي
ستا په وړو خبرو دړې وړې شینه

زړه مې په تورو غرو مین دی
د تورو غرو مزل کوم ژړا راځینه

زړه مې په شنو سترگو مین شو
د شنو جنډو زیارت ته ځم چې رضا شینه

زړه مې د خولې په وینا نه دی
که نصیحت ورته سبا بېگاه کومه

زړه مې د سترگو گیله من دی
چې دیدن ته کړې زه عبس غم تېرومه

زړه مې دوراني کلا برج دی
د غم چیچنې پکې خالې جوړوینه

زړه مې دې ستا په غیږ کې وچوي
چې دچرمو کمیس دې زکگ په وینو شینه

زړه مې ماشوم دی نه پوهیږي
په نیمه لار کې رانه غواړي دیدنونه

زړه مې نري درزونه وکړ
لکه دیوال چې زلزلې وهلی وینه

زلفی یې بېیا پر مخ خوری کړی
د ماز د یگر گودر له ځی ځان سنگارو ینه

زما پرې هسې نوم بدنام شو
د لیلا سرې شونډې پېزوان خوړلي دینه

زما په تشه خندا مسته
که خوله مې درکړه لېونی به شې مینه

زما په ټول محفل سلام دی
دا مې کلام دی چې اشنا د ټولو یمه

زما په دې وطن کې څوک دي
جانانه ستا سترگو ته شپې سبا کومه

زما په سترگو کې دې گل شي
که زه به یې ستا په مینه بل ته غړومه

زما په سر دې منگی مات کړ
اوس به بخیلې مور ته څه بانه کومه

زما په مخ لاړې راتو کړئ
که مې د ننگ گولۍ په شا خوړلي وینه

زما جانان د کوچو سپین دی
د پیرنگې سره نوکر دی تور به شینه

زما جانان گل د پروتې
نرۍ یې گوتې میرزایي راته کوینه

زما جانان گل د خاټول دی
عالم پرې ټول دی ماله ځای نه راکوینه

زما د ځایه نصیب کم دی
چې په کتاب د سکندر گورم فالونه

زما د حاله خبرداره
پروردگاره زما واوره فریادونه

زما د زړه په سر یې لیکه
هېر به مې نشي که مې خاورې شي هډونه

زما د زړه توتي کم عقله
ته په تنکو څانگو کېنې ماتې به شینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه ناچاره رنځه
نه دې دارو شته نه دې حال ویلی شمه

زما د لرې وطن یاره
رب دې سپوږمۍ کړه چې دې وکړم دیدونه

زما د مینې کور دې وران کړو
غمازه ما درسره څه بد کړي وونه

زما د وینو رنګ دې ورکړ
د سور سالو دې هر ځای کیږي صفتونه

زما د یار داسې خندا ده
د سلو کالو مرور پخلا کوینه

زما دې ځوانه ځواني اور کړه
په تا دې اور شي د همزولو مجلسونه

زما دې څه وکړل چې لاړې
نرۍ نرۍ زړګی به ستا راپسې چوینه

زما دې زړه‌ی شي ستا دې تبه
په طبیبانو به جوړه ګرځو مینه

زما لالیه لېونیه
ته لېونی شوې زه دې هم لېونۍ کړمه

زما نه پاتې شوې وطنه
لکه مرغۍ په بوټو شپې درته کومه

زما همزولي ملایان شول
زه د جانان مینې د علمه وویستمه

زماسپېرۀ قسمت ته ګوره
خلك شاهان شول زه کچکول په غاړه یمه

زموږ د کلي نجونه مړي دي
یا وخت خراب دی چې ګودر له نه راځینه

زه به شړۍ له ځانه تاو کړم
دا ستا جوړه به له بخملو جوړومه

زه به نوکره ورله بوځمه
خو شینګو دې تنور نه لمبه کوینه

زه په عاشق سړي پوهېږم
د دروازې په ځنځیر ځان مشغولوینه

زه په عاشق سړي پوهېږم
یا یې رنګ زېړ وي یا یې شونډې وچې وینه

زه په ګلونو اموخته وم
پردی وطن دی څنې تشې ګرځومه

زه چې دا سور سالو په سر کړم
د کلي نجونې په سیالۍ راسره ځینه

زه چې سهر د خوبه پاڅم
د کلیمې سره دې سمه یادومه

زه چې سهر له خوبه پاڅم
اول سلام د کبرجن اشنا کومه

زه چې ماشوم ومه پاچا وم
اوس چې زلمی شوم د غمو ټیکه دار شومه

زه دې قربان تر هغه چا شم
چې د پښتون قام د راتلونکې غم کوینه

زه لېونو سره خوشال یم
زما یې خوښ دي دا شلېدلي ګرېوانونه

ژوند کې یې غم لیدلی نه و
چې شوه مینه ډېر یې ولیدل غمونه

ژوندون خوغټه سرمایه ده
ټول هوښیاران یې په غزت کې تیروینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

س ش ښ

سبا به لوړ چنار ته خیږم
باد به پوښتم چې یار مې څه ویلی دینه

سبا مې ستا په تهمت وژني
غولی جارو کړه چې په شړ مې وینې ځینه

سپوږمیه سر وهه راخېژه
یار مې د ګلو لو کوي ګوتې ریبینه

سپوږمۍ به ډېره شي حیرانه
چې شین خالی زلفې په شا راواړوینه

سپوږمۍ په غره راپورته کېږه
که مساپر په سیند ګډېږي غرق به شینه

سپوږمۍ راوخته رنا شوه
په سپین مرَوند باندې مې ونه کړل خوبونه

سپوږمۍ سلام به درته وکړم
جانان مې مه رسوا کوه ماته راځینه

ستا به ګیله له ما نه کیږي
ماته ګېلې له بېلتانه ولاړې دینه

ستا په ښنو مې زړه زخمي شو
د زړه په وینو به دې شونډې رنګومه

ستا په تُهمت مې جامې رنګ شوې
اوس به رنګ شوې جامې چېرته زړومه

ستا په جفا مې پروا نشته
ما ژړوي د رقیبانو پېغورونه

ستا خو به تمه د دیدن شي
په ما پرتې دې تورې خاورې امبارونه

ستا خو په یو تُهمت رنګ زېړ شو
زه د تُهمت رسۍ په غاړه کې ګرځومه

ستا د ګیلاس پشان غړۍ ده
زما شړۍ ده ستا به کله خوښه شینه

ستا لوپټه زما کفن شه
چې تور لحد کې دې ونه کړم ارمانونه

ستادښایست دوران به تېر شي
جانانه مه کوه په ماباندې ظلمونه

سترګو مې زړه ته نقصان پېښ کړ
اوس به ی د باز پشان تړلې ګرځومه

سترګې په چل غروه یاره
دونیا هوښیاره ده رسوا نشو مینه

سترګې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دا ستا سترګې زما دي
ما درته کله د یارۍ ویلي دینه

سترګې دې تورې په رنجو کړه
شونډو له رنګ د دنداسې ورکړه مینه

سترګې دې تورې کړه راووځه
سوداګر ګرځي غتې سترګې خوښوینه

سترګو دې بیا ناغې پیدا کړې
دناغه دارو سترګو ځوک طاقت لرینه

سترګه وهل مې درنه زده کړل
اوس راته ښایه د ښنو اشارتونه

سترګې خو تا ورکړې خدایه
کنجک بانه یې په زرګر جوړ کړي دینه

سترګې دي ډکي تو مانچي دي
چې د ګودره را ختم ودی ویشتمه

سترګې به هر چا تورولی
په ټول مهالت کې همدا زه په ګوته شومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترګې په چل غروه یاره
اوړکي بازان دي غټې سترګې خوښوينه

سترګې ديدن وکړي مړې شي
شونډېو د غم نه وچ پتري نیولي وينه

سترګې دې تورې کړه راووځه
د تورو سترګو سوداګر راغلي دينه

سترګې دې ولې واړولې
د سترګو جنګ د ښو لاندې خوند کوينه

سترګې مې اوباسئ لايق يم
چې بې وفا ته غړېدې مين يې کړمه

سترګې نرۍ تورې مزه کا
دا ګډې وډې سترګې ډمې توروينه

سترګې هوسۍ صراحی غاړه
بيا دګودر په لاره مسته ياره له ځمه

سر په تېشه وهل اسان دي
فرهاده ګران دي د ياری سوي داغونه

سر لاندې غټه تيګه کېده
پردی وطن دی پکې نشته بالښتونه

سلام زما په ځان منظور کړه
د مسافرو سلام کله کله وينه

سورت ياسين راباندې وايه
په ما خولې د زنکدن راغلي دينه

سورت ياسين راباندې وايه
چې مي سختی د زنکدن اسانې شه

شال يې په سر اوږی په غاړه
ګودر ته لاړه عاشقان ر نځورو ينه

شاه دګودر له لوری راغله
لکه پا چا ورته پيري ولاړی دينه

شاه دګودره روانيږه
زما نړ يږی د زړګی پا خه برجونه

شاه دګودره روانيږه
لکه د بڼ مر غی وړه شنه يې خالونه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
په اردلی کې سيهلی ورسره ځينه

شو ماز د يګر ګودر له لاړه
لکه هو سی په لاره اخلی قد مو نه

شو مازد يګر ځان يې سنبال کړو
خپلو همزلو سره کوز ګودر له ځينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
چې د پېزوان سوری پرې اوړی ژمی وينه

شونډې به يې ولې پستې نه وې
مور يې د زېړې غوا غوړي ورکړې دينه

شونډې شربت کړه ماته يې راکړه
زه د هجران په سفر ځم تږی به شمه

ښه ده چې ته له خيره راغلې
کنه ما کند کچکول تړه درپسې تلمه

ښه ده چې ستا له لورې وشوه
چې ملامته درته زه نه شوم مينه

ښه ده چې سترګې دې وړې دي
که چېرې غټې وای خوړلی به دې ومه

ښه ده چې شونډې مې اور نه اخلې
د زړه د سره مې لمبې خولې له راځينه

ښه دی چې ستا د ياری خلاص شوم
د شرم باز به مې په ولو ګرځونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ط ع غ ف ق

طالبه خدای که به ملا شې
په کتاب پروت یې یادوې شینکي خالونه

طبیبه لاس مې ځله ګورې
زه خو اشنا د زړه په سر ویشلی یمه

عاشق سړی له رنګه تور وي
سوی په اور وي معشوقې رټلی وینه

عاشق کم عقل دی چې ژاړي
باران په تیګو باندې څه اثر کوینه

عاشقي لال بېلتون ښامار دی
څوک چې د لال تمه کوي ښامار به یې خورینه

عاشقي لویه پاچاهي ده
چې معشوقه یې په طرف ولاړه وینه

عاشقي مه کوئ عالمه
بس کړه چې زما په ځوانۍ اور ولګېدنه

عاشقي وای جدايي نه وای
خدایه په در کې به دې څه کم شوي وونه

عالمه ځنګه ترې توبه کړم
ما پرې اخیستي دي د کلي تهمتونه

عالمه یو تر بل ځاریږئ
ما د مجلس یاران لیدل چې خاورې شونه

عالمه یو له بل ځاریږئ
مرګ راپسې دی نیمه خوا به پاتې شونه

عزرایل هسې ځان بدنام کړ
زه د جانان مینې پخوا وژلی یمه

عطر مې پورې په کفن کړه
په تار د زلفو دې لیلا ورکړه ټکونه

عمر چې تېر شي اشنا هېر شي
ستا دې قسم وي چې ما هېر نکړې مینه

عمر دی ډیر شه خپله یاره
زما د زړه ستنی په تا ولاړې د ینه

غرور په حسن ناداني ده
حسن د ژمي مازدیګر دی تېر به شینه

غل خو په توره شپه کې غلا کړي
تا رانه زړه په رڼا ورځ وتښتوونه

غم دې دا ستا نه وفادار دی
ته کله کله غم دې تل راسره وینه

غم دې راځي زه پرې خوشحال یم
بې غمه خدای دې عاشق تل په غم کې وینه

غم کې پیدا په غم کې لوی شوم
په غم مین په غم به تور لحد ته ځمه

فقیره کبر پکې مکړه
چې لیلا خاورې درکوي تره پنډونه

قبر مې ځنګ کې ورته جوړ کړئ
چې مرور جانان په ګور کې پخلا کړمه

قبر مې لوڅ کړه حال مې ګوره
په خُمارو سترګو مې پرېوتل ګردونه

قرضدار مې نه یې چې پټ ګرځې
زه خو دې بس د ښکلي مخ دیدن کومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

قسم په خدای باور پرې وکړه
د تش دیدن پسې دې اوښکې تویومه

قسمته خدای لپاره ویښ شه
ځوک تر قیامته پورې نه کوي خوبونه

ک گ ل

کابل ته مه وایه چې وران شې
کابل کې شته دی پښتانه ببر برېتونه

کاغذ لیکلی ترپنه واخلئ
د ننۍ زمانې یار دی ټگ به وینه

کاغذه داسي وخت کې ورشه
چې دماښام په ډوډۍ ناست وې وژاړېنه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
اول ترې ځار شه بیا پرې وایه سلامونه

کاغذه لاړ شه په هوا شه
په عاشقانو باندې وایه سلامونه

کاغذه والوزه شاهین شه
له خنداشین شه بیا پرې وایه سلامونه

کټ د بلی سوري ته راوړه
میاشت د بادرو ده لېونی به شې مینه

کفن مې کلک وگنډه موري
د ځوانۍ ټول عُمر پدې کې تېرومه

کله دې غم راباندې بار شي
کله دې مینه په درندو کاڼو تلمه

کوځه کې اودریږه شیرینې
په ماذیگرکې به ضرورهلته درځمه

کوځه کې بیالیلاولاړه
دخوار مین دیدن ته سترگې غړوینه

کوځه کې ژاړې په سلگوشوه
دچاتصویرته سپینې اوښکې تویه وینه

کوځه کې ښکته پورته مه ځه
ځوک به خبرشي اورسوابه شومینه

کور یې په کلي کې معلوم دی
د بام په سر یې کشمالي کرلي دینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
بیا مې د بنگو پیالی مه بوله مینه

که په میوند کې شهید نه شوې
خدایږو لالیکه بې ننگی ته دې ساتینه

که تور اوربل مې میراتیږي
په وطن جنگ دی جانان نه منع کومه

که ته ر ینښتیا پر ما مین یې
د گودر غاړه اجاره واخله مینه

که ته مې روغ لېونی نه کړې
د خومارو سترگو به اوباسم سیخونه

که ځان په سلورنگوجوړکړې
چې مرگ دوبولي په تابه گوته ږدینه

که ځوک باچا د زمانې شي
د جانان مینه به یې کوځو کې گرځوینه

که د ځوانۍ دوران مې تېر شي
دومره به پاتې شي چې تا پرې ځورومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د دولت ناچاري نه وای
که د زلمو نه پوره نشوه
که د یدن کړی ګودر ته راشه
که دیدن غواړې راته ګوره
که دیدن کړې تلوار راوکړه
که دې خندلي راته نه وای
که دی زما دیدن یاد یږی
که زړه ته سل تسلي ورکړم
که ستا نه سل ځله توبه کړم
که سړنی اوړی خدای وکړي
که سلام غواړې خط به درشي
که لېونی یې زما خوښ یې
که مرور شې ځان به خوار کړې
که مساپر شې بیا به راشې
که ملامت یم ما دې مړ کړي
که مور او پلار دې خدای رضا کړل
که مې نصیب د بدو نه وای
ګلاب د اصله شهزاده دی
ګلونه ډیر درسره راوړه
ګوتې قلم ته په ژړا شوې
ګودر ته ځم راپسې راشه
ګودر ته دواړه خویندې راغلې
ګوره ښېرې به درته وکړم
ګیلې به ډېرې ورته وکړم
ګل مې د لاسه اوبو دروړ ه
ګودر پاچا منګی وزیر دی
ګودر په سر مې قبر جوړ کړه
ګودر په سر مې قبر جوړ کړی
ګودر ته ځم را پسی را شه

ما به جانان په تول د سرو اخیستی ونه
ګرانه وطنه جنګی به دې ګټینه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
زه به ډووډی په تناره وځنډومه
کور کې څوک نشته زه یوازې ناسته یمه
غریب سړی وم خپل ژوندون به مې کوونۀ
د ګودر غاړه اجاره واخله مینه
سترګو لیدلی جانان کله هېروینه
په ما مین زړه مې توبې نه قبلوینه
ماته جانان د سور پېزوان ویلي دینه
که دیدن غواړې خدای ته پورته کړه لاسونه
خلک یاري د لېونو سره کوینه
جنګی کله مرور پخلا کوینه
د تورو خاورو مساپر کله راځینه
چې بې ګناه یم سر مې ولې غوڅوینه
د ماما ګانو به دې زنې ونیسمه
په شین چمن به مې منګی نه ماتېدنه
رامبېل چامبېل یې نوکران نیولي دینه
زه د اوربل دپاسه چتر جوړومه
لیک به باقي وي مور به تورې خاورې یونه
ما په منګي کې پراټې راوړې دینه
مشره ویشل کړي کشه غشي ورکوینه
نوره مې مه اخله دخوړ زړه ازارونه
که مې یو ځل د سور پالنګ ملګری شینه
په غم شر یکه لا لیه نیسه ګودرونه
وزیر همیشه د خپل پاچا سلام کو ینه
چې مات منګی جنګی زما په قبر ږد ینه
چې مات منګی پیغلی زما په قبر وینه
یوه شیبه به دی په شه زړه وو ینمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

گودر ته ځم راپسې راشه
گودر ته ځم راپسې راشه
گودر ته ځې په مخه راغلې
گودر ته دواړه خو يندي راغلی
گودر د غدونو څه کم نه دی
گودر دی عمر له اباد وې
گودر دی عمر له ودان وې
گودر شو ګرم مازد يګر دی
گودر کې سرې لمبې شوې پورته
گودر له ځم چې اوبه راوړم
گودر له ځم چې مانګی مات کړم
گودر له ځمه خو شحا ليږم
گودر له ځمه را پسې را شه
گودر له ځې او پښو ته ګوري
گودر له غبرګې خو يندی راغلی
ګودرته ځم راپسې راشه
ګودرته څې ناوخته کيږی
ګودرته راغلی برابره
ګودرکې هره ورځ اختر وې
ګودرکې هره ورځ اختر وې
ګودره بخت دی غلبه دی
ګودره ټول درته لو ګی شم
ګور له ځم را پسې راشه
لاړم د خپل وطنه لاړم
لکه کابل دافغان حق دی
لمونځ چې قضا شي بيا ادا شي
له مانه ولې ګيله من يې

زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
وخت مازد يګردی چې پری وکړو د يدنونه
ګيبی ګيبی پرتو ګ دی لاره نه راکو ينه
يوه يې ويشتل کا بله يې غشي ټو لو ينه
پکې پښيږی شنی پاخی کټه بازونه
مازد يګري پکې وی اخترونه
په دی بهانه د حانان وکړم د يدنونه
ليلا همزولو سره قينج مکيز کو ينه
د چا د زړه په دنيا اور ولګيد نه
په سرو منګلو به يې جانان له ورکومه
سپو ږمی زړه شوه اوس تياره کې ياره ځمه
چې مې جانان کر لې لاره کې سره ګلونه
ما په منګې کې پراتې را وړی د ينه
پاچاهی لارکې د خيال مه ږده قد مونه
ګو له ماری د خمارو ستر ګو کو ينه
زه به منګی په لپو ورو،ورو ډکومه
د خيال کاته کوی په اور يې ستی کړ مه
يا خو لګی راکړه يا منګی در ماتو مه
رنګ رنګ پکې وی د خو بانو محلسونه
منګې په سر ورله راځی جو نی سيلونه
د پيغلو جنو سيل کوی حيران دی کړمه
په سور سالو کې ليلا ستا خواله را ځينه
منګې مې دوه دي نری ملا مې ما تو ينه
بې وفا يار راباندې ډېر کبر کوونه
داسې مې حق دي دجانان زلفوسرونه
نه ادا کيږي قضا شوي ديدنونه
کم عقله ياره د پردو اختيار کې يمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

م ن و هـ ي

ما په ګودر د جنو ښخ کړې
ګو ندې ملا له پر ما کيږدی قد مو نه

ما خو د ليرې نه صحې کړې
نور دې په تورو زلفو مه وهه لاسونه

ما د کوچې د عمره ځار کړې
د سبايي اور يې بليږې دوی ترې ځينه

ما د کونړ د سيند نه ځار کړې
زما جانان به پکې مخ مينځلی وينه

ما د ګودر په غاړه خښ کړئ
چې جنګی مې مات بنګړي په قبر ږدينه

ما د نصيب نه تېښته وکړه
نصيب زما د لارې مل راسره ځينه

ما دګودر په غاړه ښخ کړې
چې جنګی مې مات بنګړی په قبر ږد ينه

ما دې ټوپی په سر ګڼله
د جنګو په وار پيدا ورکه دې کړمه

ما زد يګر تل لری خاونده
چې ماز د يګر په ګودر وشی د يدنونه

ما سره سم ګودر له لاړ شه
منګي مې دوه دی نری ملا مې ما تو ينه

ما سره سمه سيالي مه کړه
ما د لنډيو سيپارې ويلي دينه

ما له مې وړی زړګی راکړه
زه وم نادانه په ياری نه پوهېدمه

ما له وړوکي ريبار ځار کړې
چې يوه خبره دوه ځلې راته کوينه

ما ويل يوازې زما يار يې
د اختر ټال يې هر سړی دې زنګوينه

ما وې د غمه به دې مړ شم
قسم دی ياره بې نېټې نشته مرګونه

ما يارانه کله کوله
سرتور ولاړ وې له ښېرو دې وېرېدمه

ما يې د ورور د سترګو ځار کړې
ده به د خور سترګو ته ډېر کتلي وينه

ما يې د ورور د سترګور ځار کړې
دا د ورور سترګې يې د خور په شانته دينه

ماته دې دومره ديدن بس دی
چې په کوڅه کې پښه نيولی شې مينه

ماته رباب په لاس کې راکړئ
چې زه ده خپلې ځوانی وير پکې کومه

مازديګر چېرته وې چې نه وې
خورې ورې زلفې په بام ولاړه ومه

مازديګر پيغلی ښی اغلی
منګي په ولو دګودر غاړی له ځينه

مازديګر لمونځ دې قبول مشه
ديدن دې پرېښود د ايمان کوې سوالونه

مازديګر لمونځ رانه قضا شو
نوی مين وم په ديدن نه مړيدمه

مازديګری دی سوال قبليږې
خلکو زما په حق کې پورته کړئ لاسونه

مازديګری دی ښېرې مکړه
ستا به عادت وي ما به ورک له ملکه کړينه

مبارکي راکړئ عالمه
چې پرې مين وم ترې چاپېر مې کړل لاسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مبارکي راکړئ عالمه
د تهمتونو سره يار قبوله کړمه

مبارکي راکړئ عالمه
نادانه زه نادان مې يار ورسپېدنه

مخ په قبله مې د يار کور دی
لمونځ مې بانه کړ د اشنا ديدن کومه

مخې ته راغله راته ژاړي
د لونګين نه يې ځونډې ورک شوې دينه

مرګيه دومره صبر وکړه
يو مې ځواني ده بل مې ډېر دي ارمانونه

مرګی په تنګه کوڅه راغی
ما وېل سلام هغه وېل کور دې ورانومه

مړ مې د يار په کوڅه يوسئ
چې د نجلی د دادا يخ شي اندامونه

مساپري په بې غمي کړه
زه پښتنه يم په نامه دې ناسته يمه

مساپري دې ډېره وکړه
راځه راځه روزي به خدای رارسوينه

مساپري سخته خواري ده
باران به اوري څوک به ځای نه ورکوينه

مسافر ته شوې خواره زه شوم
خواره دې مور شه چې سفر ته دې ليږينه

مسافر مه وژنئ عالمه
چېرته به يې خوينډې د دين په تمه وينه

مسافري دې روزي مه شه
زه دې په سپينه خولې ويده پرې ايښې ومه

مسافرۍ خوړليه ياره
پيزار اوباسه چې دې تلې ښکلومه

مسافرۍ خوړلی راغلی
قربان قربان دې د زړو جامونه شمه

مسافرۍ مې زړه نری کړ
چې تش وطن رايادوم ژړا راځينه

مسافرۍ نه ستړی مشې
اول خوله درکړم که دې جيب ولټومه

مسلماني په چاکې نشته
مرور ګرځم څوك مې نه پخولاکوينه

ملنګه دوه ګټې دې وکړې
يو دې خير ټول کړو بل دې وکړل ديدنونه

منګيه بخت ته دې حيران يم
اول دې ښکل کړي بيا دې غېږ ته خېږوينه

منګي کې موری اوبه نه شتهخ
زه د اوبو لپاره کوز ګودر له ځمه

منګي يې ټول په ډنډ غو په کړل
د شيطا نۍ منګی په لپو ډکو ينه

منګي يې ټول په ډنډ غوپه کړم
د شيطانۍ منګی په لپو ډکوينه

منګی به تخرګ ګودر له ځمه
دغه يو ځای دی چې برۍ کيږۍ د يدنونه

مور يې د کلي شومړې غواړي
لور يې په سپينه روپۍ خوله نه ورکوينه

مور يې د کلي شومړې غواړي
لور يې د لارې مېلمانه راستنوينه

مور يې مانو ورته لوګی کړې
زيارت له تلې چا به يې مخ ليدلی وينه

مورې توپک کمربند راکړه
په ما مينه نجلۍ بل ته ورکوينه

مورې د مخه دې شرمېږم
ماله کوژدن چا کړه وکړه زوږ دې کړمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مورې کوچیانو ته مې ورکړه
چې تور پېکی مې د هلبند شمال وهینه

مورې کوچیانو ته مې ورکړه
کنډک کنډک مستې به خورم غټه به شمه

مورې لنډۍ توپك مې راکړه
په مامینه جینۍ بل ته ورکوینه

مورې لنډۍ توره مې راکړه
په دین غزا ده زه خپل ځان شهیدومه

مین زړګي ته مې سلام دی
چې تمامي عمر په صبر تېرومه

مینه په تګ راتګ زیاتیږي
مونږ کره مه راځه چې زړه دې صبر شینه

مینه په تلو راتلو زیاتیږي
کله راځه کله به زه درځم مینه

مینه د مینې پیدا کیږي
په مینه مینه دې کتل مین دې کړمه

مینه د مینې پیدا کیږي
په مینه مینه دې کتل مین دې کړمه

مینه دروغو زړونوکاردی
زموږه زړونه غریبۍ وژلي دینه

مینه کې هر څه هر څه کیږي
په تا یوه خبره راغله هېر دې کړمه

مینې دې داسې لېونی کړم
په لاره ځم خپل او پردي نه پېژنمه

نارې وهم نارې مې نه اورې
هله به یې واورې چې زه تورې خاورې شمه

نجلۍ په سر دې منګی مات شه
چې په سرکو شونډو دې راشي سېلابونه

نجلۍ د بام په سر کړه شوه
ورسره کوږ شومهد پانډه ولوېدمه

نجلۍ کړه شوه ماته نشته
د کونډې لور ده مور غوړې ورکړې دینه

نجلۍ که ټوکی د بخمل دی
یار یې نیستمن دی په ژړا له ملکه ځینه

نجلۍ وړه د یارۍ نه ده
کم عقله مور یې ورته سترګې توروینه

نجلۍ ولاړه په لمانځه ده
پېرزو مې نشي تور پیکی په خاورو ږدینه

نرۍ نرۍ لوګی تري خیږي
د چا په نوي یارۍ اور ولګېدنه

نړۍ مریخ ته رسیدلې
موږلاتراوسه وږوپه خروباندې بارونه

نښې دې ډېرې ما سره دي
نښې دې څه کړم چې دې سترګې نه وینمه

نصیب مې خپل دی رارسیږي
مورې زما په نصیب مه کوه جنګونه

نصیبه وسوزې ایره شي
تندیه مات شې تاکې څه لیکلي دینه

نن خو مې ډیر یادیږې یاره
خدای دې ناڅاپه چیرته راوله مینه

نن د ګودر په لاره مه ځه
لیلا ولاړه ده په زړه ویشتل کوینه

نن مې د قبر خواله راشه
مبارکي د نوي کور راکړه مینه

نه به انځر د ورځې ګل شي
نه به زما زړګی د غمه خالي شینه

نه دې د ځان نه دې د بل کړم
د دادا کور کې دې زړه کړمه ظالمه

وایم چې داسې ځای ته لاړ وای
چې ستا دې ډېرو ناکردو ته وګورمه

وخت د ځوانۍ مې نیمه خوا شو
یار بې وفا شو ارمانې به ګودر له ځمه

ودرېدی نشمه غورزیږم
تاو کړې غشي مې د غم خوږلي دینه

ودې ویشتم پورته دې نه کړم
خلک ویشتلی مرغۍ ژر پورته کوینه

وربل یې پوړې پوړې راغی
بخت د هغه دی چې یې پولې ورانوینه

ورشه د یار خبر دې واخله
چې بې دیدنه دې ساته لېونه شونه

ورکه د کور کلي یاري شه
د زنې سر مې دېوالو وسولاونه

وطن به ستا لپاره پرېږدم
چې ستا د حسن دوران تېر شي رابه شمه

وطن د مور او پلاره خوږ دی
جانانه درې واړه پرېږدم تا سره ځمه

وطن مې تن ،تن مې وطن دي
دتن په وینویې ساتم ترخوچې یمه

وطن مې ستا له غمه پرېښود
خلکو ته وایم چې نیسی اخیستی یمه

ولاړه اوسه چې دې وینمه
چا دې صفت راته کوو راغلی یمه

ولې دې سر په زنګنو کړ
ما په ځوانانو کې خوښ کړې یې مینه

ولې دې مخ زما نه پټ کړ
اشنا غماز درته دروغ ویلي دینه

ولی به زه ور پسی نه مر م
اوړی په غاړه ما زد یګر ګودر له ځینه

هر کله راشې د یار غمه
که سل مې نور وي تا به پاس په تندي وږمه

هر مازد یګردی لوی اختر دی
ګودره ! ځکه دی صفت هر ځای کو مه

هغه دې هېر دي که دې یاد دي
چې د کړکۍ شمال په دواړو لګېدنه

هغه ساعت به کله راشي
چې د اشنا سره به بر ګودر له ځمه

یا خو زما په زړه تیاره ده
یا خو په ټوله دونیا پرېوتل ګردونه

یا خو زما نصیب خراب دی
یا خو به ټولې یارانې دغسې وینه

یار مې په اوم کې زه اتم کې
یو کال به پاتې شم چې دواړه یو ځای شونه

یار مې په شنو سترګو مین دی
زه به دا تورې سترګې چېرته بدلومه

یار مې هندو زه مسلمان یم
د یار لپاره درمسال جارو کومه

یاره زموږکلي ته راشه
یوځه په جیب کې ستالپاره ګرځومه

یاري په تور او په سپین نه ده
دا معشوقې خو غنمرنګې خوند کوینه

یاري په تور او په سپین نه ده
زړه چې مین شي تور او سپین نه پېژنینه

یاري خو تا پرې کړه کمبخته
که ما پرې کړې وای ژړلي به دې وونه

یاري خو تا کړه ما خو نکړه
اوس یې چې لنډه پرې کوې ژړا راځینه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

یاري د دنګې نجلۍ خوند کړي
د پلو لاندې سرې غلی تېروینه

یاري د زور خبره نه ده
که زړه دې نه وي بیا دې نه مجبورومه

یاري د شنې لښتې ګوزار دی
چې چا خوړلی رنګ یې ځای ته نه راځینه

یاري دې ټوله د ټګۍ وه
ښه شو چې زر دې په مطلب ورسېدمه

یاري دې نه کوم ډاریږم
د لرې لرې ننداراې به دې کومه

یاري دې نه وه خوب لیدل و
څو چې مې سترګې غړولې سبا شونه

یم خړ پښتون خړ مې ژوندون دی
خړو جامو کې به فردوس جنت له ځمه

یو اخیري مصره دې داوي
اخر یې مه کړې د ځوانانو مجلسونه

یو ځلې بیا په دې لار راشه
په پخوانو قدمو دې پرېوتل ګردونه

یو ځلې راغلی خوله مې ورکړه
لار یې صحي کړه په غضب ککړه شومه

یو خو دې غونډه منډه خوله ده
بل دې خبرې په کنده تللې دینه

یو دې غریب پیدا کړم خدایه
بل دې مین په کبرجنې نجلۍ کړمه

یو زخم نه دی چې به جوړ شي
هزار زخمونه مې په زړه دي مړ به شمه

یو ګوټ اوبه منګی نه راکړه
د وصال تږی یم اوبه بهانه کومه

یو وارې ټینګه غېږه راکړه
بیا دې دا دا له توره ورکړه چې راځینه

یوازې خدای به پرې خبر وي
د خندا ډکه خوله به چیرته ناسته وینه

یوازې ژوند مې په کار نه دی
چې اشنا لاړو زه به تور لحد ته ځمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سليمي د ټکنالوژۍ خدمتونو شرکت SalimiTech

سليمي د ټکنالوې خدمتونو شرکت د شمال زون په مرکزي دفتر د ټکنالوژۍ په برخه کې د هېواد په رسمي ژبو پښتو او دري خپلو هېوادوالو ته د ټکنالوژۍ په برخه کې خدمتونه ترسره کوي په دغه شرکت SalimiTech کې د زدکړو يا اي ليرنينګ اپلېکيشنې، ګيم او آنلاين آفلاين پروګرامونو اپلېکيشنونه يا پوسټکالي جوړېږي، همدارنګه په دغه شرکت کې د ټکنالوژۍ په مختلفو برخو يا څانګو کې د پروګرامونو جوړولو تر څنګ د ويب پاڼو جوړول او نور ورته خدمتونه تاسو هيوادوالو ته وړاندې کيږي او مونږ د ستاسو لپاره تل په چوپړ کې يو.

همدغو لنډيو ته مونږ کمپيوټري پوسټکالي هم جوړ کړی چې هيواد وال يې زما له ويب پاڼې څخه ډانلوډولی شي.
http://www.razmohammad.com

رازمحمد نورزی پکتیاوال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library